

Брюксел, 29 ноември 2017 г.
(OR. en)

15096/17

Междуинституционално досие:
2015/0278 (COD)

SOC 771
MI 889
ANTIDISCRIM 60
AUDIO 132
CODEC 1943

БЕЛЕЖКА

От:	Комитета на постоянните представители (I част)
До:	Съвета
№ предх. док.:	14363/17
№ док. Ком.:	14799/15 + ADD 1 - ADD 3 - COM(2015) 615 final
Относно:	Предложение за ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки по отношение на изискванията за достъпност за продукти и услуги — Общ подход

I. ВЪВЕДЕНИЕ

През декември 2015 г. Комисията публикува предложение за Европейски акт за достъпността (ЕАД), който, след като бъде приет, ще подобри достъпността на редица продукти и услуги в Европейския съюз (ЕС) за хората с увреждания.

Предложението за ЕАД беше посочено и в Междуинституционалната декларация относно законодателните приоритети на ЕС като едно от досиетата, по които Европейският парламент, Съветът и Европейската комисия следва да осъществят бърз законодателен напредък и, ако е възможно, да приключат работата преди края на 2017 г. Делегациите изразиха своята подкрепа за предложението както на техническо, така и на политическо равнище.

На 14 септември Европейският парламент прие своя мандат за преговори в рамките на първото четен¹.

Европейският икономически и социален комитет прие своето становище на 25 май 2016 г.

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

Въз основа на обсъжданията по време на естонското председателство и на работата, извършена при предходните председателства, текстът беше реорганизиран и преработен. Постигнатият в последно време напредък се дължи до голяма степен на ценния принос на делегациите и на активното им участие в приключването на техническата работа.

Обхватът на ЕАД в настоящия му вид беше приет от мнозинството от държавите членки. Въпросът относно евентуалното припокриване с действащото законодателство на ЕС също е решен. Освен това приложение I беше съществено преработено и беше добавено ново приложение VI, за да се внесе яснота относно изискванията за достъпност в контекста на измененията на член 12 относно основното изменение и прекомерната тежест.

В своя текст председателството се стреми да постигне баланс между следните елементи:

- възможно най-точно придържане към *новата законодателна рамка за продуктите*, така че стопанските субекти, които работят с продукти, както и органите за надзор на пазара да могат да следват установения в нея подход;
- за *услугите*, председателството следва предложението на Комисията, което се основава на новата законодателна рамка, но с известна степен на гъвкавост по отношение на организацията на системата за наблюдение на пазара за услуги;

¹ Докладчик за водещата комисия (вътрешен пазар и защита на потребителите — IMCO) е Morten LØKKEGAARD (DK/ALDE). Докладчик за комисията по заетост и социални въпроси (EMPL) е Adám KÓSA (HU/EPP).

- запазване на *изискванията за достъпност* за продуктите и услугите на *функционално равнище* (приложение I). Вмъква се ново приложение Ia, което дава ясни примери за това как би могло да се изпълнят изискванията за достъпност в приложение I и какъв може да бъде целеният резултат;
- член 12 относно *основното изменение и прекомерната тежест* беше изменен в съответствие с желанията на делегациите, за да се изясни процедурата и да се предоставят ясни насоки на стопанските субекти и на органите за надзор на пазара. В текста се добавя ново приложение IV с референтни показатели за оценяване на прекомерната тежест;
- *микропредприятията, предоставящи услуги*, които често са нови предприятия и не разполагат с ресурси, са изцяло освободени от изискванията на ЕАД;
- Текстът беше реструктуриран с цел по-голяма правна яснота (например чрез отделяне на части от директивата, които се отнасят до продукти, услуги или и до двете).

Комитетът на постоянните представители обсъди компромисния текст на председателството на 24 ноември. В рамките на Комитета остава да бъде решен един последен важен въпрос , свързан с обхвата (службите за спешно реагиране).

В предложението на Комисията бяха включени *службите за спешно реагиране*, както и спешните повиквания, като част от електронните комуникации.² Тъй като редица делегации изтъкнаха, че директивата за вътрешния пазар, която се основава на член 114 от ДФЕС, не следва да урежда организацията от държавите членки на службите за бързо реагиране, което включва приемането и обработката на спешни повиквания, Комитетът стигна до заключението, че изискванията за достъпност, свързани с центровете за приемане на спешни повиквания, и по-специално отговарянето на повиквания към единния европейски номер за спешни повиквания 112, следва да останат извън общия подход на Съвета; текстът беше преработен по съответния начин.

Някои делегации обаче бяха на мнение, че изискванията за достъпност, свързани с приемането на повиквания към единния европейски номер за спешни повиквания 112, следва да се хармонизират в ЕС и изразиха съжаление във връзка с това изключване. Няколко делегации изтъкнаха необходимостта да се подходи гъвкаво към този въпрос.

² Що се отнася до достъпността на службите за спешно реагиране и спешните повиквания, бяха набелязани няколко елемента:

- характеристиките по отношение на достъпността в *потребителското оборудване* (например смартфони) са включени в обхвата на ЕАД; те не са спорни;
- достъпност на *спешните повиквания* (предоставяни от операторите на електронни съобщителни услуги); те също са включени в ЕАД и на са спорни;
- изисквания за достъпност, свързани с центровете за приемане на спешни повиквания, които осигуряват връзката между спешните повиквания и службите за спешно реагиране, по-специално *приемането на повиквания към единния европейски номер за спешни повиквания 112* (вж. член 3, параграф 3а (нов) и приложение I, раздел V). Това е спорната част от частта за спешните повиквания.

Оставащи резерви

На този етап се счита, че всички делегации поддържат общи резерви за разглеждане по изменения текст.

Освен това Комисията поддържа резерва относно изключването от обхвата на директивата на *микроредприятията*, предоставящи услуги. Тя има резерва и във връзка със заличаването на член 1, параграф 3 относно обществените поръчки, европейските структурни и инвестиционни фондове и трансевропейските транспортни мрежи.

УК поддържа резерва за парламентарно разглеждане.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Съветът по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на 7 декември 2017 г. се приканва да разгледа компромисния текст, съдържащ се в приложението към настоящата бележка, с оглед постигането на общ подход.

Предложение за³

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно [...] ⁴ изискванията за достъпност на продукти и услуги

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет⁵,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

³ Промените спрямо предишния документ (док. 14363/17) са обозначени, както следва: новият текст е отбелязан с **получер шрифт и подчертаване**, а заличаванията — с [...]. Всички промени спрямо първоначалното предложение на Комисията са обозначени по следния начин: новият текст е обозначен с **получер шрифт**, а заличаванията — с [...].

⁴ Част от заглавието беше заличено като излишно (предложение на юрист-лингвистите).

⁵ Прието на 25 май 2016 г. ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

- (1) Целта на настоящата директива е да допринесе за доброто функциониране на вътрешния пазар, като сближи законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки и премахне пречките пред свободното движение на някои достъпни продукти и услуги. По този начин ще се увеличи **наличието** на достъпни продукти и услуги на вътрешния пазар.
- (2) Търсенето на достъпни продукти и услуги е голямо и **се предвижда** броят на гражданите с увреждания [...] да се увеличи значително. [...] Средата с по-достъпни продукти и услуги дава възможност за по-приобщаващо общество и улеснява независимия живот за **лицата с увреждания**.
- (2a)(ново)** Настоящата директива дава определение за „лица с увреждания“ в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (UNCRPD), по която Европейският съюз е страна от 21 януари 2011 г. Съгласно UNCRPD хората с увреждания „включват лица с трайна физическа, психическа, интелектуална или сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите“. Настоящата директива насърчава пълноценното и ефективно равноправно участие чрез подобряване на достъпа до основни продукти и услуги, които чрез своя първоначален дизайн или последващо адаптиране са насочени към конкретните потребности на лицата с увреждания.
- (2б)(ново)** Настоящата директива ще донесе ползи и за други лица с функционални ограничения, произтичащи от друг вид физическа, психическа, интелектуална или сетивна недостатъчност, възрастово обусловени нарушения или други причини, свързани с възможностите на техния организъм – трайни или временни – които при взаимодействие с различните пречки също биха могли да възпрепятстват тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите.

- (3) Различията между законовите, **подзаконовите** и административните мерки, приети от държавите членки във връзка с достъпността на продуктите и услугите за [...] лицата с увреждания, създават пречки пред свободното движение на тези продукти и услуги и нарушават ефективното действие на вътрешния пазар. Стопанските субекти и по-специално малките и средните предприятия (МСП) са особено силно засегнати от такива пречки.
- (4) Поради различията в националните изисквания за достъпност лицата, упражняващи самостоятелна професионална дейност, МСП и микропредприятията до голяма степен са лишени от стимули да се ангажират със стопански начинания извън техните собствени вътрешни пазари. Националните, а дори и регионалните или местните изисквания за достъпност, въведени към момента от държавите членки, се различават и като обхват, и като равнище на детайлност. Тези различия се отразяват неблагоприятно на конкурентоспособността и растежа поради допълнителните разходи, свързани с разработването и маркетинга на отделните национални пазари на достъпни продукти и услуги.
- (26) Повечето работни места в Съюза се осигуряват от МСП и микропредприятия. Те са от изключително голямо значение за бъдещия растеж, но много често са изправени пред препятствия и трудности при разработката на своите продукти и услуги, по-специално в трансгранични условия. Поради това е необходимо да се улесни работата на МСП и на микропредприятията, като се хармонизират националните разпоредби относно достъпността и същевременно се запазят необходимите предпазни мерки.
- (5) Потребителите на достъпни продукти и получателите на достъпни услуги се сблъскват с високи цени, дължащи се на ограничената конкуренция сред доставчиците им. Разпокъсаността на националните разпоредби намалява потенциалните ползи от обмяната на опит с националните и международните партньори по отношение на отговора на социалните и технологичните промени.

- (6) Поради това на равнището на Съюза с оглед на правилното функциониране на вътрешния пазар съществува необходимост от сближаване на националните мерки с цел да се преодолее фрагментираността на пазара на достъпни продукти и услуги, да бъдат постигнати икономии от мащаба, да бъде улеснена трансграничната търговия и мобилност, както и да се помогне на стопанските субекти да концентрират ресурсите си в иновациите, вместо да ги използват за осигуряване на съответствие с фрагментираните правни изисквания на територията на Съюза.
- (7) Ползите, които произтичат от хармонизирането на изискванията за достъпност по отношение на вътрешния пазар, са доказани от прилагането на Директива 2014/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно асансьорите⁶ и от Регламент (ЕО) № 661/2009 на Европейския парламент и на Съвета⁷ в сферата на транспорта.
- (8) В приложената към Договора от Амстердам декларация 22 Конференцията на представителите на правителствата на държавите членки прие, че при разработването на мерки по член 114 от Договора институциите на Съюза трябва да отчитат потребностите на лицата с увреждания.

[съображение 9 относно Хартата — преместено в края на съображенията, след съображение 51]

⁶ Директива 2014/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за хармонизиране на законодателствата на държавите членки по отношение на асансьори и предпазни устройства за асансьори (ОВ L 96, 29.3.2014 г., стр. 251).

⁷ Регламент (ЕО) № 661/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно изискванията за одобрение на типа по отношение на общата безопасност на моторните превозни средства, техните ремаркета и системи, компоненти и отделни технически възли, предназначени за тях (ОВ L 200, 31.7.2009 г., стр. 1).

- (10) Крайната цел на Стратегията за цифровия единен пазар е свързаният цифров единен пазар да донесе трайни икономически и социални ползи. Потребителите в Съюза все още не могат да се възползват докрай от цените и избора, които единният пазар може да предложи, тъй като трансграничните онлайн сделки все още са много ограничени. Фрагментираността също така ограничава пазарното търсене за трансгранични сделки на електронната търговия. Необходими са и съгласувани действия, за да се гарантира, че [...] електронното съдържание, **като електронни съобщения и достъп до аудио-визуални медийни услуги, е** изцяло на разположение на лицата с увреждания. Поради това е необходимо изискванията за достъпност да бъдат хармонизирани в рамките на целия цифров единен пазар и да се гарантира, че всички граждани на Съюза, независимо от техните способности, могат да се ползват от неговите предимства.
- (11) [...] След [...] като Съюзът **стана страна по UNCPRD**, разпоредбите на конвенцията се превърнаха в неделима част от правната уредба на Съюза.
- (12) [...] **UNCPRD** изисква [...] от страните по конвенцията да предприемат подходящи мерки за осигуряване за хората с увреждания на равен достъп до физическата среда на живеене, до транспорта, информацията и комуникациите, включително до информационните и комуникационните системи и технологии и до всички останали удобства и услуги, отворени или предназначени за широката общественост, както в градските, така и в селските райони. Комитетът на ООН за правата на хората с увреждания **посочи** необходимостта от създаването на законодателна рамка с конкретни, приложими и обвързани със срокове референтни показатели за проследяване на постепенното прилагане на достъпността.
- (13) Влизането в сила на **UNCPRD** като част от правната уредба на държавите членки предполага необходимостта от приемане на допълнителни национални разпоредби относно достъпността на продуктите и услугите **и** без действия от страна на Съюза **тези разпоредби** биха продължили да задълбочават различията между **законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки.**

- (14) **С настоящата директива се оказва подкрепа на държавите членки да изпълнят по хармонизиран начин своите национални ангажименти, както и задълженията си по UNCRPD по отношение на достъпността.**
- (15) В съответствие с **UNCPRD** Европейската стратегия за хората с увреждания за 2010—2020 г., озаглавена „Подновен ангажимент за Европа без бариери“⁸, определя достъпността като една от осемте области на действие и има за цел да гарантира достъпността на продуктите и услугите.
- (18) [...] Изискванията за достъпност **следва да бъдат въведени по начин, който е свързан [...]** с възможно най-малко тежест за стопанските субекти и държавите членки. [...]
- (16) **Определянето на продуктите и услугите, които попадат в обхвата на настоящата директива, е резултат на специален подбор, извършен по време на изготвянето на оценката на въздействието, по време на който бяха набелязани продукти и услуги [...]** за хората с увреждания, [...] по отношение на които държавите членки са приели или вероятно ще приемат различаващи се национални изисквания за достъпност, **които нарушават функционирането на вътрешния пазар.**
- (17) Всеки продукт и всяка услуга **от обхвата на настоящата директива, които са пуснати на пазара или са предоставени след датата, от която държавите членки трябва да прилагат националното законодателство за изпълнение на настоящата директива, следва да отговарят на приложимите изисквания за достъпност, определени в настоящата директива, така че да бъдат достъпни за хората с увреждания.[...]**
- (17а)(ново) **С цел осигуряване на достъпност на услугите, попадащи в обхвата на настоящата директива, за продуктите, използвани при предоставянето на тези услуги, с които потребителят влиза в досег, също следва да се изисква да отговарят на приложимите изисквания за достъпност по настоящата директива.**

[съображение 18, вж. след съображение 15]

⁸ COM(2010) 636.

- (19) [...] Необходимо е да бъдат определени изисквания за достъпност за пускането на пазара на продукти и услуги, които попадат в обхвата на настоящата директива, с цел да се гарантира тяхното свободно движение на вътрешния пазар.
- (20) Настоящата директива следва да направи задължително използването на функционални изисквания за достъпност, изразени като общи цели. Те следва да бъдат достатъчно точни, за да се създадат законови задължения, и достатъчно подробни, за да бъде оценено съответствието с цел да се гарантира доброто функциониране на вътрешния пазар за обхванатите продукти и услуги. **Същевременно те следва да оставят известна степен на гъвкавост за иновации, например като дават възможност на стопанския субект да избере кой допълнителен сетивен канал да предостави в допълнение към наличния, така че да се гарантира, че са налице поне два сетивни канала.**
- (25) Достъпност представлява **систематичното** премахване и недопускане на пречки, за да се гарантира на лицата с увреждания **достъп на равни начала с останалите**. За предпочитане е това да се постигне чрез подход на универсален дизайн, или „дизайн за всички“, **което означава проектно решение на продуктите, средите, програмите и услугите да бъде използваемо от всички във възможно най-голяма степен, без необходимост от адаптиране или специален дизайн. Понятието „универсален дизайн“ не следва да изключва наличието на подпомагащи устройства за определени групи лица с увреждания, когато това се налага. Освен това достъпността не следва да изключва осигуряването на разумна степен на адаптация, когато това се изисква от националното право или правото на Съюза.**

[Съображения 20a—20n следват подредбата в член 1: компютърни хардуерни и оперативни системи с общо предназначение, електронни съобщения, достъп до аудио-визуални услуги, електронни книги, електронна търговия, потребителско банкиране, превоз на пътници.]

(20a)(ново) Настоящата директива следва да обхваща потребителските компютърни хардуерни системи с общо предназначение. Тези компютърни хардуерни системи се отличават с многофункционалния си характер и способността си да изпълняват, с подходящ софтуер, най-често срещаните задачи за компютърна обработка, зададени от потребителите, и са предназначени да бъдат управлявани от потребителите. Персоналните компютри, включително настолните компютри, преносимите компютри, смартфоните и таблетите, са примери за такива компютърни хардуерни системи. Специализираните компютри, внедрени в потребителски електронни продукти, не представляват потребителски компютърни хардуерни системи с общо предназначение. Настоящата директива не следва да обхваща, на индивидуална основа, отделни компоненти със специфични функции, като например дънна платка или чип с памет, които се използват или могат да се използват в такава система.

(20б)(ново) Настоящата директива следва да обхваща допълнителни електронни съобщителни услуги, определени в Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁹, включително съобщителни услуги, използвани за спешни повиквания, които са неделима част от електронни съобщителни услуги. Понастоящем предприетите от държавите членки мерки се различават и не са хармонизирани в целия вътрешен пазар. Гарантираното прилагане на едни и същи изисквания за достъпност в целия Съюз ще осигури икономии от мащаба за операторите, извършващи дейност в повече от една държава членка, и ще улесни ефективния достъп за лицата с увреждания в собствените им държави членки и при пътуванията между държавите членки. За да се осигури достъпността на спешните повиквания, доставчиците на услуги следва, в допълнение към гласовите услуги, да предоставят текст в реално време и цялостен разговор с видеовръзка, като по този начин се гарантира синхрон между всички тези средства за комуникация. Държавите членки могат, при спазване на настоящата директива, да определят доставчик на услуги за предаване на трета страна, който лицата с увреждания биха могли да използват при комуникацията с центрове за приемане на спешни повиквания.

⁹ Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 33).

Директивата следва да обхваща и потребителското крайно оборудване с интерактивни възможности за компютърна обработка, предвидено да се използва основно за достъп до такива електронни съобщителни услуги. Последната категория включва оборудване, което се използва като част от конфигурацията на достъпа до въпросните услуги, като например маршрутизатор или модем. Бързото технологично развитие и новаторският характер на електронните съобщителни услуги вероятно ще бъдат отразени в бъдещото секторно законодателство, което също може да окаже въздействие върху достъпността. Ето защо настоящата директива следва да не засяга Директива 2002/21/ЕО¹⁰. В случай на състъкновение между Директива 2002/21 и настоящата директива, Директива 2002/21¹¹ следва да има предимство.

(20в) [...]

(20г)(ново)¹² За целите на настоящата директива достъпът до аудио-визуални медийни услуги означава, че достъпът до аудио-визуално съдържание, както и механизмите, позволяващи на ползвателите с увреждания да използват помощни технологии, трябва да бъдат достъпни. Достъпът може да се предоставя например чрез устройства като телевизионна приставка или свързани телевизионни услуги, които позволяват да се приема аудио-визуално съдържание. [Директивата следва да обхваща също функциите или услугите, които предоставят достъп до аудио-визуални медийни услуги, и характеристиките по отношение на достъпността на електронните програмни указатели (ЕПУ), тъй като тяхната достъпност не е обхваната от Директивата за аудио-визуалните медийни услуги.]

¹⁰ Ще бъде заменено с препратка към електронния кодекс, когато Европейският кодекс за електронните съобщения бъде приет.

¹¹ Ще бъде заменено с препратка към електронния кодекс, когато Европейският кодекс за електронните съобщения бъде приет.

¹² Текст, изменен с цел прецизиране.

(20д)(ново) Файловете на електронните книги се базират на електронно компютърно кодиране, което позволява разпространението и справката с интелектуален труд с предимно текстови и графичен характер. Степента на прецизност на това кодиране определя достъпността на файловете на електронни книги, по-специално по отношение на определянето на различните съставни елементи на труда и стандартизираното описание на неговата структура. Оперативната съвместимост по отношение на достъпността следва да оптимизира съвместимостта на тези файлове с потребителските агенти и с настоящите и бъдещите помощни технологии. За разлика от това, изискванията за достъпност на електронните книги не нарушават целостта на интелектуалния труд, чиито цифрови файлове дават възможност за справка и разпространение. Специфичните характеристики на специалните издания като комикси, детски книги и книги за изкуството следва да се разглеждат във връзка с всички приложими изисквания за достъпност. Различните изисквания за достъпност в държавите членки ще създадат пречки пред издателите и други стопански субекти да се възползват от предимствата на вътрешния пазар, може да създадат проблеми с оперативната съвместимост с електронните четци и ще ограничат достъпа за потребителите с увреждания.

- (20е)(ново)** Настоящата директива определя електронната търговия като услуга, предоставяна от разстояние, чрез електронни средства и по индивидуално искане на потребителя с цел сключване на потребителски договор. За целите на това определение „от разстояние“ означава, че тази услуга се предоставя, без страните да присъстват едновременно; „чрез електронни средства“ означава, че услугата първоначално се изпраща и получава по местоназначение чрез електронно оборудване за обработка (включително цифрово компресиране) и съхранение на данни и се пренася, предава и получава в своята цялост чрез кабел, радио, оптични средства или други електромагнитни средства; „по индивидуално искане на потребителя“ означава, че услугата се предоставя по индивидуално искане; „с цел сключване на потребителски договор“ цели да ограничи обхвата на услугите за електронна търговия само до сделките между търговци и потребители и прецизира, в контекста на настоящата директива, съответните стопански субекти, като уточнява точното намерение за предоставяне на тези услуги.
- (20ж)(ново)** Задълженията за достъпност на електронната търговия, предвидени в настоящата директива, следва да се прилагат за онлайн продажбата на всички продукти или услуги и поради това следва да се прилагат и за продажбите на продукти или услуги, обхванати самостоятелно от настоящата директива.
- (20з)(ново)** Законодателството на Европейския съюз относно банковите и финансовите услуги цели да защити потребителите на такива услуги в целия ЕС и да им предостави информация, но не включва изисквания за достъпност. За да се даде възможност на лицата с увреждания да използват тези услуги в целия Съюз, да вземат информирани решения и да се чувстват сигурни, че са адекватно защитени на равнопоставена основа с останалите потребители, както и за да се осигурят равнопоставени условия за доставчиците на услуги, настоящата директива следва да установи изисквания за достъпност за определени банкови и финансови услуги, предоставяни на потребителите.

- (20и)(ново)** Съответните изисквания за достъпност следва да се прилагат и към методите за идентификация, електронния подпис и платежните услуги, тъй като те са необходими за сключването на потребителски банкови трансакции.
- (20й)(ново)** В обхвата на настоящата директива следва да се включат и интерактивните терминали на самообслужване, в това число хардуер и софтуер, предназначени да се използват за предоставянето на услуги от обхвата на настоящата директива, с изключение на машините, инсталирани като съставна част на превозни средства, въздухоплавателни средства, кораби или подвижен състав. Това включва например терминални устройства АТМ, платежни терминали и други терминали на самообслужване, които се използват за потребителски банкови услуги; всички автомати за издаване на билети на хартиен носител, които дават достъп до услуги от обхвата на настоящата директива, като автомати за продажба на пътни билети, автомати за ред на опашката в банките; автомати за регистрация, използвани за регистрация на пътниците при услугите за превоз на пътници; и интерактивни терминали на самообслужване за предоставяне на информация за пътуването, включително интерактивни информационни екрани.
- (20к)(ново)** В контекста на услугите за въздушен, автобусен, железопътен и воден превоз на пътници настоящата директива следва да обхваща и предоставянето, чрез уебсайтове, мобилни приложения, интерактивни терминали на самообслужване и интерактивни информационни екрани, на информация за услуги за превоз, която е необходима на пътниците с увреждания, за да пътуват, включително информация за пътуването в реално време. Това може да включва например информация преди пътуването, информация по време на пътуването и информация, предоставяна при отмяна на услугата или закъснение при заминаването. Други елементи на информацията може също да включват например информация за цени и промоции.

- (20л)(ново)** Настоящата директива следва да обхваща и услугите, базирани на мобилни устройства, включително мобилните приложения, разработени или предоставени на разположение от операторите на услуги за превоз на пътници в обхвата на настоящата директива или от тяхно име, като например услуги за електронно издаване на билети, електронни билети и предоставянето на информация относно продуктите и услугите за превоз на пътници, предлагани от доставчика на услугата, включително предоставянето на информация за пътуването в реално време.
- (20м)(ново)** Определянето на обхвата на настоящата директива по отношение на въздушния, автобусния, железопътния и водния превоз на пътници следва да се основава на съществуващото секторно законодателство, отнасящо се до правата на пътниците.

(20n)(ново) Някои елементи на изискванията за достъпност, по-специално във връзка с предоставянето на информация, както се посочва в настоящата директива, вече са обхванати от действащото право на Съюза в областта на преvoза. Това включва елементи от Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета¹³, Регламент (ЕС) № 1300/2014 на Комисията¹⁴ и Регламент (ЕС) № 454/2011 на Комисията¹⁵ по отношение на железопътния транспорт; Регламент (ЕС) № 181/2011 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на автобусния транспорт;¹⁶ Регламент (ЕС) № 1177/2010 на Европейския парламент и на Съвета относно морския транспорт и транспорта по вътрешните водни пътища¹⁷ и Регламент (ЕО) № 1107/2006, както и Регламент (ЕО) № 261/2004¹⁸ относно правата на лицата с увреждания и на лицата с намалена подвижност при пътувания с въздушен транспорт. За да се гарантира съгласуваност на правната уредба, изискванията за достъпност, определени в тези регламенти, следва да продължат да се прилагат както досега. Същевременно допълнителните изисквания, предвидени в приложното поле на настоящата директива, ще допълнят съществуващите изисквания, като подобряват функционирането на вътрешния пазар в областта на транспорта и носят полза на лицата с увреждания.

¹³ Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт (ОВ L 315, 3.12.2007 г., стр. 14).

¹⁴ Регламент (ЕС) № 1300/2014 на Комисията от 18 ноември 2014 г. относно техническите спецификации за оперативна съвместимост, свързани с достъпността на железопътната система на Съюза за лица с увреждания и лица с намалена подвижност (ОВ L 356, 12.12.2014 г., стр. 110).

¹⁵ Регламент № 454/2011 на Комисията от 5 май 2011 г. относно техническата спецификация за оперативна съвместимост на подсистемата „Телематични приложения за пътнически услуги“ на трансевропейската железопътна система (ОВ L 123, 12.5.2011 г., стр. 11).

¹⁶ Регламент (ЕС) № 181/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. относно правата на пътниците в автобусния транспорт и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 1).

¹⁷ Регламент (ЕС) № 1177/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно правата на пътниците, пътуващи по море или по вътрешен воден път, и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 1).

¹⁸ Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г. относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 (ОВ L 46, 17.2.2004 г., стр. 1).

(20o)(ново) Някои елементи на услугите за превоз не следва да бъдат обхванати от настоящата директива, когато се предоставят извън територията на държавите членки, дори и когато услугата е била насочена към пазара на Съюза. По отношение на тези елементи операторът на услуга за превоз на пътници следва да бъде задължен да гарантира единствено, че изискванията на настоящата директива са изпълнени по отношение на частта от услугата, предлагана на територията на Съюза. Въпреки това, в случая с въздушния транспорт въздушните превозвачи от ЕС са задължени да гарантират, че приложимите изисквания на настоящата директива са изпълнени и при полети, заминаващи от летище, разположено в трета държава, и пристигащи на летище, разположено на територията на държава членка. Освен това всички въздушни превозвачи, включително тези, които не са лицензирани в Съюза, са длъжни да гарантират, че приложимите изисквания на настоящата директива са изпълнени при полети от територията на Съюза до територията на трета държава.

(20п)(ново) Изискванията за достъпност, установени в настоящата директива, следва да се прилагат за продуктите, пускани на пазара на Съюза след датата, от която държавите членки трябва да прилагат националното законодателство за изпълнение на настоящата директива, включително използвани продукти и продукти втора употреба, внесени от трета държава и пуснати на пазара на Съюза след тази дата.

(21) [...] Директива (ЕС) 2016/2102 на Европейския парламент и на Съвета [...] ¹⁹ **определя изискванията за достъпност за конкретен набор уебсайтове на органи от общественения сектор [...], мобилни приложения и други свързани аспекти, по-специално изискванията по отношение на съответствието на въпросните уебсайтове [...] и мобилни приложения. Независимо от това някои дейности, които [...] се осъществяват чрез уебсайтове и мобилни приложения на обществения сектор [...] [...], като например услуги за превоз на пътници или електронна търговия, или уебсайтове на услуги на аудио-визуалните медии, които попадат в обхвата на настоящата директива, следва да отговарят на установените в нея изисквания за достъпност**, за да се гарантира, че онлайн продажбата на продукти и услуги е достъпна за лицата с увреждания [...], независимо дали е частна или публична.

(21a)(ново) **Четири принципа на уеб достъпността са: лесно разпознаване на елементите, което означава информацията и компонентите на потребителския интерфейс да бъдат представени на ползвателите във вид, който могат да възприемат; функционална пригодност, което означава компонентите на потребителския интерфейс и навигирането да работят добре; разбираемост, което означава информацията и използването на потребителския интерфейс да бъдат разбираеми; и стабилност, което означава съдържанието да е достатъчно стабилно, така че да може да бъде надеждно интерпретирано от най-различни потребителски агенти, включително помощни технологии. Тези принципи са използвани и в Директива (ЕС) 2016/2102.**

(22) Държавите членки следва да предприемат всички необходими мерки, за да гарантират, че когато продуктите и услугите, обхванати от настоящата директива, съответстват на **приложимите** изисквания за достъпност, тяхното свободно движение в Съюза не се пречат поради причини, свързани с достъпността.

(23) **заличава се**

(24) **заличава се**

¹⁹ Директива (ЕС) 2016/2102 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на органите от обществения сектор (ОВ L 327, 2.12.2016 г., стр. 1).

[съображение 25 преместено след съображение 20, а съображение 26 — след съображение 4]

- (27) Настоящата директива следва да се основава на Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета²⁰, тъй като се отнася до продукти, които вече са обект на други актове на Съюза, **с цел да се гарантира** последователността на законодателството на Съюза, **като същевременно се отчитат спецификите на изискванията за достъпност, предвидени в настоящата директива.**
- (28) Всички стопански субекти, които участват във веригата на доставки и дистрибуция, следва да гарантират, че предоставят на пазара само продукти, които съответстват на [...] настоящата директива. **Същото следва да се прилага и за стопанските субекти, предоставящи услуги.** Необходимо е да се предвиди ясно и пропорционално разпределение на задълженията, което съответства на ролята на всеки субект в процеса на доставка и дистрибуция.
- (29) Стопанските субекти следва да носят отговорност за съответствието на продуктите и услугите **съобразно** съответните им роли във веригата на доставка, така че да се гарантира високо равнище на защита на достъпността и лоялна конкуренция на пазара на Съюза.
- (29а)(ново) Задълженията, определени в настоящата директива, следва да се прилагат по еднакъв начин за стопанските субекти в публичния и в частния сектор.**
- (30) Производителят, който познава в детайли процеса на проектиране и производство, е най-добре подготвен да проведе цялата процедура за оценяване на съответствието. Задълженията за оценяване на съответствието следва да се носят от производителя.

²⁰ Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно обща рамка за предлагането на пазара на продукти (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 82).

- (31) Дистрибуторите и вносителите следва да бъдат включени в задачите по надзор на пазара, изпълнявани от националните органи, и следва да участват активно, като предоставят на компетентните органи цялата необходима информация, свързана със съответния продукт.
- (32) Вносителите следва да гарантират, че продуктите от трети държави, въведени на пазара на Съюза, отговарят на [...] настоящата директива, и по-конкретно, че производителите са провели подходящи процедури за оценяване на съответствието по отношение на тези продукти.
- (33) Когато пуска продукт на пазара, всеки вносител следва да посочва върху продукта името си и адрес за връзка с неговото дружество.
- (34) Дистрибуторите следва да гарантират, че техните действия спрямо продукта не се отразяват неблагоприятно на съответствието му с изискванията за достъпност на настоящата директива.
- (35) Всеки стопански субект, който пуска на пазара продукт със своето име или търговска марка или изменя продукта по начин, който може да засегне съответствието с приложимите изисквания **за достъпност**, следва да бъде считан за производител на съответния продукт и следва да поеме задълженията на производителя.
- (36) От съображения във връзка с пропорционалността изискванията за достъпност следва да се прилагат само дотолкова, доколкото не налагат прекомерна тежест на засегнатите стопански субекти или изискват промяна в продуктите и услугите, която би довела до тяхното основно изменение в съответствие с [...] критериите, **посочени в настоящата директива.**

(37) Настоящата директива следва да спазва принципа „Мисли първо за малките предприятия!“ и да отчита административната тежест, с която се сблъскват МСП. В нея следва да бъдат определени облекчени правила по отношение на оценяването на съответствието и да бъдат предвидени предпазни клаузи за стопанските субекти, вместо да се предвиждат общи изключения и дерогации за този вид предприятия. Следователно при определянето на правилата за избора и изпълнението на най-подходящите процедури за оценяване на съответствието следва да бъде отчитано положението на МСП и задълженията за оценяване на съответствието следва да бъдат ограничени до степен да не създават прекомерна тежест за МСП. Освен това органите за надзор на пазара следва да работят пропорционално на размера на предприятията и на малкия сериен или несериен характер на засегнатите производства, без да създават ненужни пречки за МСП и без да излагат на риск защитата на обществения **интерес**.

(37a)(ново) В изключителни случаи, когато изискванията за достъпност, установени в настоящата директива, биха представлявали прекомерна тежест за стопанските субекти, от тях не следва да се изисква да се съобразяват с тях. В такива надлежно обосновани случаи не е разумно възможно стопанският субект да прилага едно или повече от изискванията за достъпност, определени в приложение 1 към настоящата директива. Стопанският субект обаче следва да направи услуга или продукт, попадащи в обхвата на настоящата директива, достъпни по отношение на онези изисквания за достъпност, за които счита, че не налагат прекомерна тежест.

Изключенията от спазването на едно или повече от изискванията за достъпност поради прекомерната тежест, която те налагат, не следва да надхвърлят строго необходимото за ограничаването на тази тежест по отношение на въпросния конкретен продукт или услуга във всеки отделен случай. Под мерки, които биха наложили прекомерна тежест, следва да се разбират мерки, които биха наложили допълнителна прекомерна организационна или финансова тежест за стопанския субект, като същевременно се отчита вероятната произтичаща полза за хората с увреждания. Въз основа на тези съображения следва да се определят референтни показатели, така че да се даде възможност на стопанските субекти и на органите за надзор на пазара да сравняват различните ситуации и да преценяват евентуалното наличие на прекомерна тежест по систематичен начин. Когато се преценява до каква степен не могат да бъдат изпълнени изискванията за достъпност, тъй като биха довели до прекомерна тежест, следва да се вземат предвид единствено легитимни елементи. Липсата на приоритет, време или познания не следва да се счита за легитимно съображение.

- (37б)(ново)** Цялостната оценка на прекомерната тежест следва да се прави с помощта на референтните показатели, определени в приложение IV. Оценката на прекомерната тежест следва да се документира от стопанския субект, като се вземат предвид съответните референтни показатели. Доставчиците на услуги следва да извършват повторна оценка на прекомерната тежест на всеки пет години. Стопанските субекти следва да предоставят оценката само при поискване от страна на национален компетентен орган, като обясняват защо техният продукт или услуга не са напълно достъпни и предоставят доказателства за прекомерната тежест.
- (37в)(ново)** Когато въз основа на изискваната оценка се заключи, че за стопанските субекти би представлявало прекомерна тежест да се изисква всички налични терминали на самообслужване, с които се предоставя една и съща услуга, да отговарят на изискванията за достъпност, предвидени в настоящата директива, е уместно да се направи оценка и на това какъв брой такива машини са достатъчни, за да се гарантира достъпността на услугите, предоставяни от въпросния доставчик на услуги. В оценката си доставчикът на услуги следва да вземе предвид по-специално очакваните ползи за лицата с увреждания.

- (37г)(ново)** Микропредприятията се разграничават от всички други предприятия по ограничените си човешки ресурси и годишен оборот и/или годишен счетоводен баланс. Поради това тежестта, свързана със спазването на изискванията за достъпност, по принцип представлява по-голям дял от финансовите и човешките ресурси на микропредприятията в сравнение другите предприятия и е по-вероятно да представлява несъразмерен дял от разходите. Значителен дял от разходите на микропредприятията е свързан с от попълването или воденето на документацията и регистрите за доказване на спазването на различните изисквания, установени в законодателството на Съюза. Въпреки че всички стопански субекти, обхванати от настоящата директива, следва да са в състояние да оценят пропорционалността на спазването на изискванията, определени в настоящата директива, и да ги спазват само дотолкова, доколкото те не са прекомерни, само по себе си изискването за изготвяне на такава оценка от микропредприятията, предоставящи услуги, би представлявало прекомерна тежест в сравнение с вероятните ползи за лицата с увреждания. Ето защо изискванията и задълженията по настоящата директива следва да не се прилагат за микропредприятията, предоставящи услуги от обхвата на настоящата директива.
- (37д)(ново)** Това освобождаване за микропредприятията не следва да се прилага по отношение на продуктите, обхванати от настоящата директива. По отношение на продуктите задълженията по настоящата директива се прилагат за някои стопански субекти по цялата верига за производство и разпространение. По принцип изключването на всички микропредприятия от изискването без цялостна оценка, като се отчита ролята им в конкретната верига, би причинило несъответствия и изкривявания на вътрешния пазар, което би довело до затруднения при ефективното прилагане от органите за надзор на пазара. За лицата с увреждания би било трудно да разберат дали някой от стопанските субекти, участващи в дадена продуктова верига, е микропредприятие и следователно дали изискванията за достъпност се прилагат за него или не. От друга страна, лицата с увреждания могат да бъдат в състояние да определят кои услуги се предоставят от микропредприятия и да изберат онези услуги, които са достъпни за тях.

- (38) Всички стопански субекти следва да действат отговорно и да спазват изцяло всички приложими законови изисквания, когато пускат или предоставят продукти на пазара или когато предоставят услуги на пазара.
- (39) С цел улесняване на оценяването на **съответствието** с приложимите изисквания **за достъпност** е необходимо да се предвиди презумпция за съответствие за продуктите и услугите, които отговарят на доброволните хармонизирани стандарти, приети съгласно Регламент (ЕС) № 1025/2012 на Европейския парламент и на Съвета²¹ с цел **изготвяне** на подробните технически спецификации по отношение на тези изисквания. Комисията вече е отправила към европейските организации по стандартизация няколко искания за стандартизация в сферата на достъпността, които биха били относими към разработването на хармонизираните стандарти.
- (39а)(ново) В Регламент (ЕС) № 1025/2012 се предвижда процедура за повдигане на възражения срещу хармонизирани стандарти, когато се счита, че тези стандарти не отговарят на изискванията на настоящата директива.**
- (40) Когато липсват хармонизирани стандарти и когато това е необходимо с цел хармонизация на пазара, Комисията следва да може да приема актове за изпълнение, с които да определя общи технически спецификации по отношение на изискванията за достъпност, определени в настоящата директива.

²¹ Регламент (ЕС) № 1025/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно европейската стандартизация, за изменение на директиви 89/686/ЕИО и 93/15/ЕИО на Съвета и на директиви 94/9/ЕО, 94/25/ЕО, 95/16/ЕО, 97/23/ЕО, 98/34/ЕО, 2004/22/ЕО, 2007/23/ЕО, 2009/23/ЕО и 2009/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Решение 87/95/ЕИО на Съвета и на Решение № 1673/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 316, 14.11.2012 г., стр. 12).

- (41) За да се гарантира реален достъп до информация за целите на надзора на пазара, информацията, необходима за деклариране на съответствие с всички приложими актове на Съюза, следва да се **предоставя** под формата на единна ЕС декларация за съответствие. За да се намали административната тежест за стопанските субекти, те следва да могат да включват в единната ЕС декларация за съответствие **всички** приложими отделни ЕС декларации за съответствие.
- (42) За оценката на съответствието на продукти в настоящата директива следва да се използва вътрешния производствен контрол от модул А, описан в приложение II към Решение № 768/2008/ЕО, тъй като той дава възможност на стопанските субекти да докажат, а на компетентните органи — да гарантират, че продуктите, които се предоставят на пазара, съответстват на изискванията за достъпност, без същевременно да се налага непропорционална тежест.
- (43) По отношение на услугите информацията, необходима за оценяването на [...] съответствието с изискванията за достъпност, следва да бъде предоставена в общите условия или в еквивалентен документ, **без да се засяга Директива (ЕС) 2011/83**.
- (44) Маркировката „СЕ“, указваща съответствието на продукта с изискванията за достъпност, е видимата последица от цял един процес, включващ оценяване на съответствието в широк смисъл. Настоящата директива следва да се придържа към общите принципи, уреждащи маркировката „СЕ“ в Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета²², в който се определят изискванията за акредитация и надзор на пазара във връзка с предлагането на пазара на продукти.
- (45) В съответствие с Регламент (ЕО) № 765/2008, като нанася маркировката „СЕ“ върху продукт, производителят декларира, че продуктът съответства на всички приложими изисквания за достъпност и че той носи цялата отговорност за това.

²² Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. за определяне на изискванията за акредитация и надзор на пазара във връзка с предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 339/93 (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 30).

- (46) В съответствие с Решение № 768/2008/ЕО държавите членки отговарят за гарантирането на надежден и ефикасен надзор на пазара на продукти на своя територия и следва да заделят достатъчно сили и средства за своите органи за надзор на пазара.
- (47) Държавите членки следва да проверяват съответствието на услугите със задълженията по настоящата директива и следва да проследяват жалбите или сигналите във връзка с показано несъответствие с цел да се гарантира предприемането на корективни мерки.
- (47а)(ново) За да се улесни еднаквото прилагане на член 18 от настоящата директива, Комисията може по целесъобразност да приема, след консултация със заинтересованите страни, незадължителни насоки, които ще способстват за координацията между органите за съответствие на услугите. Комисията и държавите членки могат да предприемат инициативи за споделяне на ресурси и експертен опит на органите за съответствие на услугите. Комисията следва да координира тези инициативи.**
- (48) От държавите членки се очаква да гарантират, че органите за надзор на пазара проверяват съответствието на стопанските субекти с критериите, посочени в приложение IV, в съответствие с глава V. **Държавите членки могат да определят специализиран орган за изпълнението на задълженията на органите за надзор на пазара по силата на настоящата директива. Държавите членки могат да решат, че правомощията на такъв специализиран орган следва да бъдат ограничени до обхвата на настоящата директива или до някои части от нея и че, без да се засягат задълженията на държавите членки съгласно Регламент (ЕО) № 765/2008, този орган следва да изпълнява само задачите, предвидени в Регламент (ЕО) № 765/2008, които са необходими, за да се гарантира ефективният надзор на пазара съгласно посочения регламент и настоящата директива.**
- (49) **заличава се**

- (50) Следва да **се прилага** предпазна процедура в случай на спорове между държавите членки по отношение на мерки, предприети от държава членка, и в рамките на която заинтересованите страни се уведомяват за мерки, които се планира да бъдат предприети по отношение на продукти, които не съответстват на изискванията за достъпност на настоящата директива. Тя следва да позволява на органите за надзор на пазара да предприемат действия на по-ранен етап по отношение на такива продукти в сътрудничество със съответните стопански субекти.
- (51) Не следва да се изисква допълнителна намеса на Комисията в случаите, когато между държавите членки и Комисията е постигнато съгласие по отношение на основателността на мярката, предприета от дадена държава членка, освен когато несъответствието се дължи на недостатъци на хармонизиран стандарт.
- (9) Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, признати по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз. Настоящата директива се стреми по-специално да гарантира пълно зачитане на правата на лицата с увреждания да се ползват от мерки, които осигуряват тяхната автономност, социалната и професионалната им интеграция и участието им в живота на общността, и да насърчи прилагането на член 26 от Хартата на основните права на Европейския съюз.
- (52) За да се осигурят еднакви условия за прилагането на [...] настоящата директива, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия **по отношение на изготвянето на общи технически спецификации**. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета²³.

²³ Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

(53) В съответствие със Съвместната политическа декларация на държавите членки и Комисията относно обяснителните документи от 28 септември 2011 г. държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да **направят необходимото** съобщението за мерките им за транспониране **да се придружава** от един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят смята, че предоставянето на тези документи е обосновано.

(53в)(ново) За да се даде на доставчиците на услуги достатъчно време да се адаптират към предвидените в настоящата директива изисквания, е необходимо да се предвиди преходен период от **[5]** години след датата, от която държавите членки трябва да прилагат националното законодателство за изпълнение на настоящата директива, през който продуктите, които се използват за предоставянето на дадена услуга и които са били пуснати на пазара на Съюза преди тази дата, не трябва да отговарят на изискванията за достъпност, предвидени в настоящата директива, освен ако са заменени от доставчиците на услуги през преходния период. Като се имат предвид цената и дългият жизнен цикъл на терминалите на самообслужване, уместно е да се предвиди, че когато тези терминали се използват за предоставянето на услуги, те може да продължат да се използват до края на жизнения им цикъл, стига през този период да не са заменени, но не по-дълго от **20** години.

(54) Поради факта, че целта на настоящата директива, а именно премахването на пречките пред свободното движение на някои достъпни продукти и услуги **с цел** да се допринесе за доброто функциониране на вътрешния пазар, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, тъй като изисква хармонизация на съществуващите понастоящем различни правила в отделните правни системи, но може — чрез [...] определяне на общи изисквания за достъпност и правила за функционирането на единния пазар, да бъде постигната по-добре на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, заложен в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, посочен в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член -1 (нов)

Предмет

Целта на настоящата директива е да допринесе за доброто функциониране на вътрешния пазар, като сближи законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки по отношение на изискванията за достъпност за продуктите и услугите, като се премахнат и предотвратят пречките, породени от различаващите се изисквания за достъпност, пред свободното движение на продуктите и услугите, обхванати от настоящата директива, в съответствие с член 1.

Член 1

Обхват

1. **Настоящата директива се прилага за следните продукти, пуснати на пазара на Съюза след датата, посочена в член 27, параграф 2:**
 - а) **потребителски компютърни хардуерни системи и компютърни операционни системи с общо предназначение;**
 - в) **потребителско крайно оборудване с интерактивни възможности за компютърна обработка, предвидено да се използва основно за електронни съобщителни услуги;**
 - г) **потребителско крайно оборудване с интерактивни възможности за компютърна обработка, използвано за достъп до аудио-визуални медийни услуги;**
 - д) **електронни четци; и**

б) следните терминали на самообслужване, **предназначени за предоставяне на услуги, обхванати от настоящата директива, в съответствие с член 1, параграф 2:**

- i) терминални устройства АТМ;
- ia) **платежни терминали;**
- ii) автомати за продажба на билети;
- iii) **автомати за регистрация, използвани за регистрация на пътниците при услугите за превоз на пътници;**
- iv) **интерактивни терминали на самообслужване, предоставящи информация, с изключение на машините, инсталирани като съставна част на превозни средства, въздухоплавателни средства, кораби или подвижен състав.**

2. **Настоящата директива се прилага за следните услуги, предоставяни на потребителите след датата, посочена в член 27, параграф 2, без да се засяга член 27а от настоящата директива:**

- а) **електронни съобщителни услуги с изключение на услуги, използвани за предоставянето на междумашинни услуги;**
- б) **услуги за предоставяне на достъп до аудио-визуални медийни услуги [...];**
- д) **електронни книги и специален софтуер;**
- е) **електронна търговия;**
- г) **потребителски банкови услуги.**

- в) следните елементи на услугите за въздушен, автобусен, железопътен и воден превоз на пътници:
- i) уебсайтове;
 - ia) услуги, базирани на мобилни устройства, включително приложения;
 - iaa) електронни билети и услуги за електронно издаване на билети;
 - ii) предоставяне на информация за транспортни услуги, включително информация за пътуването в реално време; по отношение на информационните екрани това се ограничава до интерактивните екрани, разположени на територията на Съюза; и
 - iii) интерактивни терминали на самообслужване, разположени на територията на Съюза, с изключение на инсталираните като съставна част на превозни средства²⁴, въздухоплавателни средства, кораби или подвижен състав, които се използват за предоставянето на която и да е част от тези услуги за превоз на пътници.

[...]

2б.(нов) Настоящата директива не засяга Директива 2002/21/ЕО²⁵.

б. (нов) По отношение на уебсайтовете настоящата директива не се прилага за следното съдържание:

- i) предварително записано медийно съдържание с определено времетраене, публикувано преди [влизането в сила на настоящата директива];
- ii) онлайн карти и картографски услуги;
- iii) съдържание на трети страни, което не е финансирано или разработено от въпросния доставчик на услуга и не подлежи на контрол от него.

3. **заличава се**

²⁴ Текст, изменен за целите на последователността.

²⁵ Ще бъде заменено с препратка към електронния кодекс, когато Европейският кодекс за електронните съобщения бъде приет.

4. (нов) Настоящата директива не засяга законодателството на Съюза и националното законодателство относно авторското право и сродните му права, включително Директива 2001/29/ЕО [Директива от Маракеш (2016/0278 (COD) и Регламент от Маракеш (2016/0279 (COD)]²⁶, Директива 2006/115/ЕО за правото на отдаване под наем и в заем и Директива 2009/24/ЕО за софтуера.

5. (нов) Настоящата директива не засяга разпоредбите на следното законодателство на Съюза, включително разпоредбите, свързани с достъпността:

— Регламент (ЕО) № 1371/2007²⁷;

— Регламент (ЕС) № 1300/2014²⁸;

— Регламент (ЕС) № 454/2011²⁹;

— Регламент (ЕС) № 181/2011³⁰;

— Регламент (ЕС) № 1177/2010³¹;

— Регламент (ЕС) № 1107/2006³² и

— Регламент (ЕС) № 261/2004³³.

²⁶ Намерението е „актовете от Маракеш“ да бъдат включени, ако се приемат преди Европейския акт за достъпността. В противен случай може да се посочи, че списъкът не е изчерпателен, както е видно от формулировката „включително“.

²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX:32007R1371>

²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32014R1300>

²⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011R0454&from=EN>

³⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex:32011R0181>

³¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX:32010R1177>

³² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32006R1107>

³³ Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г. относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 (ОВ L 46, 17.2.2004 г., стр. 1).

Член 2
Определения³⁴

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- (1) **заличава се**³⁵
- (2) **заличава се**
- (2а) **„приложими изисквания за достъпност“ означава изискванията за достъпност, посочени в член 3, доколкото те се прилагат за съответния стопански субект съгласно параграфи 1 и 2 от член 12.**
- (3) **заличава се**
- (4) **„лица с увреждания“ означава лица с трайна физическа, умствена, интелектуална или сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с различни други пречки, би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите;**
- (5) **„продукт“ означава вещество, препарат или стока, създадени чрез производствен процес, различни от храна, фураж, живи растения и животни, продукти с човешки произход и растителни и животински продукти, пряко свързани с тяхното бъдещо възпроизводство;**
- (8) **„предоставяне на пазара“ означава всяка доставка на продукт за дистрибуция, потребление или използване на пазара на Съюза в процеса на търговска дейност, срещу заплащане или безплатно;**
- (9) **„пускане на пазара“ означава предоставянето на продукт на пазара на Съюза за първи път;**

³⁴ В следния ред: общи определения, продукти по принцип, услуги по принцип, общи определения, отнасящи се до продукти и услуги, отделни продукти/услуги, вж. член 1

³⁵ Понятието „достъпни продукти и услуги“ не се използва в постановителната част на текста.

- (20) „изтегляне“ означава всяка мярка, целяща предотвратяване на предоставянето на пазара на продукт, който е във веригата на доставка;
- (10) „производител“ означава всяко физическо или юридическо лице, което произвежда продукт или което възлага проектирането или производството на продукт и предлага този продукт на пазара със своето име или търговска марка;
- (11) „упълномощен представител“ означава всяко физическо или юридическо лице, установено в Съюза, което е упълномощено писмено от производител да действа от негово име във връзка с определени задачи;
- (12) „вносител“ означава всяко физическо или юридическо лице, установено в Европейския съюз, което пуска на пазара на Съюза продукт от трета държава;
- (13) „дистрибутор“ означава всяко физическо или юридическо лице във веригата на доставка, различно от производителя или вносителя, което предоставя определен продукт на пазара;
- (5a)(нов) „услуга“ означава услуга по смисъла на член 4, параграф 1 от Директива 2006/123/ЕО;³⁶**
- (5б)(нова) „доставчик на услуга“ означава всяко физическо или юридическо лице, което предлага или предоставя услуга, насочена към пазара на Съюза; Що се отнася до електронните книги, понятието „доставчик на услуга“ може да включва издателите и други стопански субекти, участващи в разпространението им;**
- (14) „стопански субект“ означава производителят, упълномощеният представител, вносителят, дистрибуторът **или** доставчикът на услуги;

³⁶ Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. относно услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, 27.12.2006 г., стр. 36).

- (15) „потребител“ означава всяко физическо лице, което закупува съответния продукт или получава съответната услуга с оглед на цели, извън неговата търговска или стопанска дейност, занаят или професия;
- (15a)(нова) „малки и средни предприятия“ (МСП) означава категорията предприятия, които наемат под 250 души и които имат годишен оборот, ненадхвърлящ 50 милиона евро, и/или са с общо салдо по годишния счетоводен баланс, ненадхвърлящо 43 милиона евро, но които изключват микропредприятията;**
- (16) „микропредприятие“ означава предприятие, в което са наети по-малко от 10 души и чийто годишен оборот и/или общо салдо по годишния счетоводен баланс не надхвърля 2 млн. евро;
- (17) „хармонизиран стандарт“ означава хармонизиран стандарт съгласно определението от член 2, точка 1, буква в) от Регламент (ЕС) № 1025/2012;
- (18) „обща техническа спецификация“ означава техническа спецификация съгласно определението от член 2, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1025/2012, която осигурява изпълнението на изискванията за достъпност, приложими към даден продукт или услуга;
- (19) **заличава се**
- (23б)(нов) „потребителска компютърна хардуерна система с общо предназначение“ означава комбинацията на хардуер, съставляваща завършен компютър, която се отличава с многофункционалния си характер, способността си да изпълнява, с подходящ софтуер, най-често срещаните задачи за компютърна обработка, зададени от потребителите, и е предназначена да бъде управлявана от потребителите; това включва персонални компютри, по-специално настолни компютри, преносими компютри, смартфони и планшети;**

- (23)(нова)** „операционна система“ означава софтуер, който, наред с другото, осъществява интерфейса с периферен хардуер, планира задачи, възлага съхранение и представя стандартен интерфейс на потребителя, когато не се изпълнява приложна програма, включително графичен потребителски интерфейс, независимо дали този софтуер е неразделна част от потребителски компютърен хардуер с общо предназначение, или самостоятелен софтуер, предназначен за използване на потребителски компютърен хардуер с общо предназначение; това обаче не означава програма за зареждане на операционна система, основна входно/изходна система или друг фърмуеър, необходим по време на първоначално зареждане или при инсталиране на операционната система;
- (23а)(нов)** „потребителско крайно оборудване“ означава продукт, който е предназначен за свързване от потребител към крайно мрежово устройство и който може да се използва за достъп до или предоставяне на услугите, обхванати от настоящата директива;
- (24)(нов)** „интерактивни възможности за компютърна обработка“ означава функционалност, поддържаща взаимодействие между човек и машина, което дава възможност за обработване и предаване на данни, гласови данни и/или видеоматериал;
- (7)** „електронни съобщителни услуги“ означава услуги по смисъла на член 2, буква в) от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета³⁷;
- (7а-1)(нов)** „спешно повикване“ означава повиквания чрез междуличностни съобщителни услуги между краен потребител и център за приемане на спешни повиквания с цел искане и получаване на спешна помощ от службите за спешно реагиране³⁸;
- (7а-2)(нов)** „център за приемане на спешни повиквания“ означава физическо място, където спешните повиквания постъпват най-напред и за което отговаря публичен орган или частна организация, призната от държавата членка³⁹;

³⁷ Ще бъде заменено с препратка към електронния кодекс, когато Европейският кодекс за електронни съобщения бъде приет.

³⁸ Председателството предлага този текст да се замени с препратка към електронния кодекс, ако този акт бъде приет преди Европейския акт за достъпността.

³⁹ Председателството предлага този текст да се замени с препратка към електронния кодекс, ако този акт бъде приет преди Европейския акт за достъпността.

- (7а-3)(нов)** „служба за спешно реагиране“ означава призната от държавата членка служба, която оказва непосредствена и бърза помощ в ситуации, при които по-специално е налице пряка заплаха за човешкия живот, за здравето и сигурността на индивида или на обществото, за частната или публичната собственост или околната среда, в съответствие с националното законодателство⁴⁰;
- (7а-4)(нов)** „текст в реално време“ означава разговор под формата на текст от точка до точка или в рамките на конферентна връзка с множество точки, при който подаваният текст се изпраща по начин, който се възприема от получателя като непрекъснат низ от символи;
- (6)** „аудио-визуални медийни услуги“ означава услуги, **определени в член 1, параграф 1, буква а) от Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета;**⁴¹
- (ба)(ново)** [„услуги, предоставящи достъп до аудио-визуални медийни услуги“ означава услуги, предоставяни чрез електронни съобщителни мрежи, които се използват за намиране, проучване, подбиране и разглеждане на аудио-визуални медийни услуги и всяка свързана мярка, за да станат достъпни, както е посочено в член 7 от Директива 2010/13/ЕС. Тези услуги, предоставящи достъп до аудио-визуални медийни услуги, могат да включват уебсайтове, онлайн приложения, приложения, базирани на телевизионни приставки, достъпни за изтегляне приложения, услуги, базирани на мобилни устройства, включително мобилни приложения и свързани мултимедийни възпроизвеждащи устройства, както и свързани телевизионни услуги. Те включват и електронните програмни указатели. Тези услуги са част от аудио-визуалните медийни услуги, които не са регулирани по отношение на достъпността в Директива 201X/XXX, с която се преработва Директива 2010/13/ЕО. Те не включват аудио-визуалните медийни услуги, регулирани по отношение на достъпността съгласно Директива 2010/13/ЕС]⁴²;

⁴⁰ Председателството предлага този текст да се замени с препратка към електронния кодекс, ако този акт бъде приет преди Европейския акт за достъпността.

⁴¹ Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 10 март 2010 г. за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудио-визуални медийни услуги (ОВ L 95, 15.4.2010 г., стр. 1).

⁴² Препратките да се проверят своевременно.

- (6б)(нов)** „потребителско крайно оборудване с интерактивни възможности за компютърна обработка, използвано за достъп до аудио-визуални медийни услуги“ означава всяко оборудване, чиято основна цел е предоставянето на достъп до услуги по смисъла на член 1, параграф 1, буква а) от Директива 2010/13/ЕС, телевизионни излъчвания съгласно определението в член 1, буква д) от посочената директива, аудио-визуални медийни услуги по заявка съгласно определението в член 1, буква ж) от посочената директива и аудио-визуални търговски съобщения съгласно определението в член 1, буква з) от посочената директива;
- (25)(нов)** „електронна книга и специализиран софтуер“ означава услуга, състояща се в предоставянето на цифрови файлове, които пренасят електронна версия на книга, достъпът до която е възможен и която може да бъде преглеждана, четена и използвана, както и софтуерът, предназначен за достъпа, преглеждането, четенето и използването на тези цифрови файлове. Това не включва софтуер, обхванат от определението в параграф 25а(нов);
- (25а)(нов)** „електронен четец“ означава специализирано оборудване, включително хардуер и софтуер, използвано за достъп, преглеждане, четене и използване на файлове на електронни книги;
- (21)** „услуги за електронна търговия“ означава услуги, предоставяни от разстояние, чрез уебсайтове и мобилни приложения, чрез електронни средства и по индивидуално искане на потребителя с цел сключване на потребителски договор.
- (20а)(нов)** „потребителски банкови услуги“ означава предоставяне на потребителите на следните банкови и финансови услуги, включително когато са предоставени чрез уебсайтове и мобилни приложения: договори за кредит, обхванати от Директивата за договорите за потребителски кредити (2008/48/ЕО) или Директивата за ипотечните кредити (2014/17/ЕС); услугите, определени в параграфи 1—5 в раздел А и параграфи 1, 2, 4 и 5 в раздел Б в приложение I от Директивата относно пазарите на финансови инструменти (MiFIDII - 2014/65/ЕС); платежни услуги съгласно определението в член 4, параграф 3 от Директивата за платежните услуги (2015/2366/ЕС); и услуги, свързани с платежната сметка съгласно определението в Директивата за платежните сметки (2014/92/ЕС) и електронните пари съгласно определението в Директива 2009/110/ЕО;

- (20б)(нов)** „платежен терминал“ означава устройство, чиято основна цел е да направи възможно извършването на плащания чрез използването на платежни инструменти, съгласно определението в член 4, параграф 14 от Директива (ЕС) 2015/2366 за платежните услуги, на физическо място на продажба, но не във виртуална среда;
- 7а (нов)** „услуги за въздушен превоз на пътници“ означава търговски пътнически въздушни услуги съгласно определението в член 2, буква л) от Регламент (ЕО) № 1107/2006 при заминаване, транзитно преминаване или пристигане на дадено летище, когато летището се намира на територията на държава членка. Това включва полети, заминаващи от летище, разположено в трета държава, до летище, разположено на територията на държава членка, в която услугите се извършват от превозвачи от ЕС.
- (7б)(нов)** „услуги за автобусен превоз на пътници“ означава услуги, обхванати от член 2, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 181/2011;
- (7в)(нов)** „услуги за железопътен превоз на пътници“ означава всички железопътни пътнически услуги съгласно определението в член 2, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1371/2007 с изключение на услугите, определени в член 2, параграф 2 от същия регламент. Това не включва „градски и крайградски услуги“ съгласно определението в член 3, параграф 6 от Директива 2012/34 или „регионални услуги“ съгласно определението в член 3, параграф 7 от посочената директива;
- (7г)(нов)** „услуги за воден превоз на пътници“ означава пътнически услуги, обхванати от член 2, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1177/2010. Това не включва услуги, обхванати от член 2, параграф 2 от посочения регламент;
- (27)(нов)** „електронни билети“ означава всяка система, при която документът, даващ право на пътуване, под формата на един или няколко билета, абонамент или кредит за пътуване, се съхранява по електронен път на физическа пътническа карта или друго приспособление, вместо да бъде отпечатан на хартиен билет;

(28)(нов) „услуги за електронно издаване на билети“ означава всяка система, при която билетите за превоз на пътници се купуват, включително онлайн, чрез устройство с интерактивни възможности за компютърна обработка и се доставят на купувача в електронна форма, за да могат да бъдат отпечатани на хартиен носител или да бъдат показвани при пътуване чрез мобилно устройство с интерактивни възможности за компютърна обработка.

ГЛАВА II

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ И СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ

Член 3

Изисквания за достъпност

1. Държавите членки гарантират, че **стопанските субекти пускат на пазара само продуктите, посочени в член 1, параграф 1, и предоставят само услугите [...], посочени в член 1, параграф 2 [...], които отговарят на изискванията за достъпност по приложение I в съответствие с параграфи 2, 3 и 4 от настоящия член, без да се засяга член 12 от настоящата директива.**

2. **Всички продукти, посочени в член 1, параграф 1, трябва да отговарят на приложимите изисквания, установени в приложение I, раздел I.**

Всички продукти, посочени в член 1, параграф 1, с изключение на терминалите на самообслужване, упоменати в буква б), трябва да отговарят на изискванията, установени в приложение I, раздел II.

3. **Без да се засяга втората алинея от настоящия параграф, всички услуги, изброени в член 1, параграф 2, трябва да отговарят на изискванията, определени в приложение I, раздели III и IV.**

Елементите на услугите за въздушен, автобусен, железопътен и воден превоз на пътници, посочени в член 1, параграф 2, буква в), трябва да отговарят само на изискванията, установени в приложение 1, раздел III.

[...]

4. Микропредприятията, които предлагат услуги по член 1, параграф 2, се освобождават от спазването на изискванията, посочени в параграф 3 от настоящия член, и от всички задължения, свързани със спазването на тези изисквания.
- 5—10. заличава се
11. (нов) Държавите членки могат да уведомят стопанските субекти за приблизителни примери за това как да спазват изискванията за достъпност по приложение I или за очакваните резултати, които се прилагат по отношение на тях, съдържащи се в приложение Ia.

Член 3а (нов)

Действащо законодателство на ЕС в областта на превода на пътници

1. Спазването на действащото законодателство на ЕС в областта на транспорта по отношение на предоставянето на достъпна информация и предоставянето на информация относно достъпността се счита за спазване на съответните изисквания по настоящата директива. Въпросното действащо законодателство на Съюза включва Регламент (ЕО) № 1371/2007, Регламент (ЕС) № 1300/2014, Регламент (ЕС) № 181/2011, Регламент (ЕС) № 1177/2010, Регламент (ЕО) № 261/2004 и Регламент (ЕО) № 1107/2006. Когато приложното поле на настоящата директива предвижда допълнителни изисквания, те се прилагат изцяло.

2. **В случаите, когато железопътно предприятие спазва изискванията за достъпност, свързани с официалния му уебсайт, както е посочено в Регламент (ЕС) № 454/2011, това се счита за спазване на съответните разпоредби на настоящата директива. Другите уебсайтове на доставчиците на железопътни услуги, използвани от потребителите, отговарят на изискванията на настоящата директива.**
3. **Изискванията на настоящата директива се прилагат и в случаите, когато в правото на Съюза има изрична препратка към настоящата директива.**

Член 4

Свободно движение

Държавите членки нямат право да препятстват предоставянето на пазара на тяхна територия на продукти **или предоставянето на тяхна територия на услуги**, които са в съответствие с настоящата директива, на основания, свързани с изискванията за достъпност. [...]

ГЛАВА III⁴³

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СТОПАНСКИТЕ СУБЕКТИ, КОИТО РАБОТЯТ С ПРОДУКТИ

Член 5

Задължения на производителите

1. Когато пускат своите продукти на пазара, производителите гарантират, че те са проектирани и произведени в съответствие с приложимите изисквания за достъпност, **определени в съответствие с настоящата директива.**
2. Производителите изготвят техническата документация в съответствие с приложение II и провеждат процедурата за оценяване на съответствието, посочена в същото приложение, или организират нейното провеждане.

⁴³ Главата е разделена на три части, за да се посочи ясно кои членове се отнасят за продукти (5-10), услуги (11) и кои за продукти и услуги едновременно (12).

Когато съответствието на един продукт с приложимите изисквания за достъпност е доказано от такава процедура, производителите изготвят ЕС декларация за съответствие и нанасят маркировката „СЕ“.

- 2а.(нов) Производителите съхраняват техническата документация и ЕС декларацията за съответствие в продължение на 5 години, след като продуктът е бил пуснат на пазара.**
3. Производителите гарантират, че съществуват процедури, чрез които се осигурява съответствие на серийното производство. Промените в проекта или характеристиките на продукта и промените в хармонизираните стандарти или в техническите спецификации, чрез позоваване на които е декларирано съответствието на продукта, трябва да се вземат предвид по подходящ начин.
4. [...]
5. Производителите гарантират, че върху техните продукти е нанесен типът, партидният или серийният номер или друг елемент, който позволява те да бъдат идентифицирани, или — когато размерът или естеството на продукта не позволява нанасянето им — че необходимата информация е предоставена върху опаковката или в документ, придружаващ продукта.
6. Производителите посочват своето наименование, регистрирано търговско наименование или регистрирана търговска марка и адреса, на който може да бъде установена връзка с тях, върху продукта или — когато това не е възможно — върху опаковката му или в документ, придружаващ продукта. В адреса се посочва едно-единствено място, на което може да се установи връзка с производителя. **Данните за връзка са на език, лесно разбираем за крайните ползватели и органите за надзор на пазара.**
7. Производителите гарантират, че продуктът се придружава от инструкции и информация за безопасност на език, лесно разбираем за потребителите и другите крайни ползватели, определен от съответната държава членка. **Тези инструкции и информация, както и всички етикети, са ясни, разбираеми и смислени.**

8. Производителите, които считат или имат основание да считат, че даден продукт, който са пуснали на пазара, не съответства на настоящата директива, незабавно предприемат необходимите корективни мерки, за да приведат продукта в съответствие **или, ако е целесъобразно, да го изтеглят [...]**. Освен това, когато продуктът [...] **не отговаря на приложимите изисквания** за достъпност, производителите незабавно информират за това компетентните национални органи на държавата членка, в която предоставят продукта, като съобщават данни, по-специално за несъответствието и за евентуално предприетите корективни мерки.
9. При обосновано искане от компетентен национален орган производителите му предоставят цялата информация и документация, необходима за доказване на съответствието на продукта, на език, който е лесно разбираем за него. По искане на органа те си сътрудничат с него при всяко **необходимо** действие, предприето за отстраняване на **несъответствието с приложимите изисквания за достъпност на продуктите**, които са пуснали на пазара, [...] **по-специално като привеждат продуктите в съответствие с приложимите изисквания за достъпност [...]**.

Член 6

Упълномощени представители

1. Всеки производител може чрез писмено пълномощно да определи свой упълномощен представител. Задълженията, предвидени в член 5, параграф 1, и изготвянето на техническата документация не са част от пълномощието на упълномощения представител.
2. Упълномощеният представител изпълнява задачите, определени в пълномощното, получено от производителя. Пълномощното позволява на упълномощения представител да извършва най-малко следното:
- аа)(нова) да съхранява ЕС декларацията за съответствие и техническата документация на разположение на националните надзорни органи в продължение на 5 години;**

- а) при обосновано искане от страна на компетентен национален орган да предостави на този орган цялата информация и документация, необходима за доказване на съответствието на даден продукт;
- б) по тяхно искане да си сътрудничи с компетентните национални органи при всяко **необходимо** действие, предприето за отстраняване на **несъответствието с приложимите изисквания за достъпност [...]** на продуктите, обхванати от полученото от него пълномощно.

Член 7

Задължения на вносителите

1. Вносителите пускат на пазара само съответстващи продукти.
2. Преди да пуснат един продукт на пазара, вносителите гарантират, че процедурата за оценяване на съответствието, определена в приложение II, е проведена от производителя. Те гарантират, че производителят е изготвил техническата документация, изисквана в посоченото приложение, че на продукта е нанесена маркировката „СЕ“ и че той се придружава от необходимите документи, както и че производителят е изпълнил изискванията, посочени в член 5, параграфи 5 и 6.
3. Когато вносител счита или има основание да счита, че даден продукт не съответства на **приложимите** изисквания за достъпност [...], той не пуска продукта на пазара, докато не бъде приведен в съответствие. Освен това, когато продуктът **не съответства на приложимите изисквания за достъпност** вносителят информира за това производителя и органите за надзор на пазара.

4. Вносителите посочват своето наименование, регистрирано търговско наименование или регистрирана търговска марка и адреса, на който може да бъде установена връзка с тях, върху продукта или — когато това не е възможно — върху опаковката му или в документ, придружаващ продукта. **Данните за връзка са на език, лесно разбираем за крайните ползватели и органите за надзор на пазара.**
5. Вносителите гарантират, че продуктът се придружава от инструкции и информация **за безопасност** на език, лесно разбираем за потребителите и другите крайни ползватели, определен от съответната държава членка.
6. Вносителите гарантират, че докато един продукт се намира под тяхна отговорност, условията на съхранение или транспортиране не застрашават съответствието му с **приложимите изисквания за достъпност, установени в съответствие с настоящата директива.**
7. [...]
- 7а. (нов) Вносителите съхраняват в продължение на 5 години копие от ЕС декларацията за съответствие на разположение на органите за надзор на пазара и гарантират, че при поискване техническата документация може да бъде предоставена на тези органи.**
8. Вносителите, които считат или имат основание да считат, че даден продукт, който са пуснали на пазара, не съответства на **настоящата директива [...]**, незабавно предприемат необходимите корективни мерки, за да приведат продукта в съответствие **или [...]** да го изтеглят [...]. Освен това, когато продуктът [...] **не отговаря на приложимите изисквания за достъпност**, вносителите незабавно информират за това компетентните национални органи на държавата членка, в която предоставят продукта, като съобщават данни, по-специално за **несъответствието** и за евентуално предприетите корективни мерки.

9. При обосновано искане от компетентен национален орган вносителите му предоставят цялата информация и документация, необходима за доказване на съответствието на даден продукт, на език, лесно разбираем за него. По искане на органа те си сътрудничат с него при всяко **необходимо** действие, предприето за отстраняване на **несъответствието с приложимите изисквания за достъпност**, породено от продукти, които са пуснали на пазара.

Член 8

Задължения на дистрибуторите

1. Когато предоставят продукт на пазара, дистрибуторите действат с дължимата грижа по отношение на изискванията на настоящата директива.
2. Преди да предоставят даден продукт на пазара, дистрибуторите проверяват дали на него е нанесена маркировката „СЕ“ и дали е придружен от необходимите документи и от инструкции и информация за безопасност на език, който е лесно разбираем за потребителите и другите крайни ползватели в държавата членка, в която продуктът ще бъде предоставен на пазара, и че производителят и вносителят са изпълнили изискванията, определени в член 5, параграфи 5 и 6 и в член 7, параграф 4.
3. Когато дистрибутор счита или има основание да счита, че даден продукт не съответства на [...] **настоящата директива**, той не пуска продукта на пазара, докато не бъде приведен в съответствие. Освен това, когато продуктът [...] **не съответства на приложимите изисквания за достъпност**, дистрибуторът информира за това производителя и органите за надзор на пазара.
4. Дистрибуторите гарантират, че докато един продукт се намира под тяхна отговорност, условията на съхранение или транспортиране не застрашават съответствието му с **приложимите изисквания за достъпност** [...].

5. Дистрибуторите, които считат или имат основание да считат, че продукт, който са предоставили на пазара, не е в съответствие с настоящата директива, гарантират, че са предприели необходимите корективни мерки за привеждане на продукта в съответствие **или, ако е целесъобразно**, за неговото изтегляне [...]. Освен това, когато продуктът **не отговаря на приложимите изисквания за достъпност**, дистрибуторите незабавно информират за това компетентните национални органи на държавата членка, в която предоставят продукта, като съобщават данни, по-специално за несъответствието и за евентуално предприетите корективни мерки.
6. При обосновано искане от компетентен национален орган дистрибуторите му предоставят цялата информация и документация, необходима за доказване на съответствието на даден продукт. По искане на органа те си сътрудничат с него при всяко **необходимо** действие, предприето за отстраняване на **несъответствието с приложимите изисквания за достъпност**, породено от продукти, които са предоставени на пазара.

Член 9

Случаи, при които задълженията на производителите се прилагат и към вносителите и дистрибуторите

Вносителят или дистрибуторът се счита за производител за целите на настоящата директива и е носител на задълженията на производителя по член 5, когато пуска продукт на пазара със своето име или търговска марка или променя продукт, който е вече пуснат на пазара, по такъв начин, че съответствието с изискванията на настоящата директива може да бъде засегнато.

Член 10

Задължения на стопанските субекти, които работят с продукти

1. По искане на органите за надзор на пазара стопанските субекти, **посочени в членове 5—8**, идентифицират:

- а) всеки стопански субект, който им е доставил даден продукт;
 - б) всеки стопански субект, на когото са доставили даден продукт.
2. Стопанските субекти, **посочени в членове 5—8**, трябва да могат да предоставят информацията, посочена в параграф 1, в продължение на **5** години, след като продуктът им е бил доставен, и в продължение на **5** години, след като те са доставили продукта.

ГЛАВА III

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА СТОПАНСКИТЕ СУБЕКТИ, КОИТО ПРЕДОСТАВЯТ УСЛУГИ

Член 11

Задължения на доставчиците на услуги

1. Доставчиците на услуги гарантират, че проектират и предоставят услуги, които са в съответствие с член 3.
2. Доставчиците на услуги изготвят необходимата информация в съответствие с приложение III, с която се обяснява по какъв начин услугите изпълняват **приложимите** изисквания за достъпност [...]. Информацията се предоставя на обществеността в писмен и устен вид, включително по начин, който е достъпен за [...] лицата с увреждания. Доставчиците на услуги съхраняват тази информация за срока на предоставяне на услугата.

3. **Без да се засяга член 27а (нов)**, доставчиците на услуги гарантират, че са налице процедури, [...] така че [...] предоставянето на услуги да продължи да бъде в съответствие с **приложимите** изисквания за достъпност [...]. Промените в характеристиките на предоставянето на услугата [...], промените в **приложимите** изисквания за достъпност [...] и **промените в хармонизираните стандарти или в техническите спецификации, чрез позоваването на които услугата се определя като съответстваща на изискванията за достъпност**, се вземат предвид по подходящ начин от доставчиците на услуги. В случай на несъответствие доставчиците на услуги предприемат необходимите корективни мерки за привеждане на услугата в съответствие с **приложимите** изисквания за достъпност [...].
4. При получаване на мотивирано искане от компетентен орган доставчиците на услуги му предоставят цялата информация, необходима за доказване на съответствието на услугата с **приложимите** изисквания за достъпност [...]. По искане на тези органи те си сътрудничат с тях при всяко действие, предприето с цел привеждане на услугата в съответствие с посочените изисквания. **Освен това, когато услугата не отговаря на приложимите изисквания за достъпност, доставчиците на услуги незабавно информират за това компетентните национални органи на държавата членка, в която предоставят услугата, като съобщават подробности, по-специално за несъответствието и за евентуално предприетите корективни мерки.**

ГЛАВА Ш В
ОСНОВНО ИЗМЕНЕНИЕ НА ПРОДУКТИТЕ ИЛИ УСЛУГИТЕ И ПРЕКОМЕРНА
ТЕЖЕСТ ЗА СТОПАНСКИТЕ СУБЕКТИ

Член 12⁴⁴

Основно изменение и прекомерна тежест

1. Изискванията за достъпност, посочени в член 3, се прилагат дотолкова, доколкото не внасят значителна промяна [...] в продукт или услуга, която води до изменение на основното естество на продукта или услугата.
2. Изискванията за достъпност, посочени в член 3, се прилагат дотолкова, доколкото не налагат прекомерна тежест на съответните стопански субекти.
5. Оценката дали съответствието с изискванията за достъпност по отношение на продукти или услуги налага основно изменение или прекомерна тежест се извършва и документира от стопанския субект. **Държавите членки изискват от стопанските субекти да извършват такава оценка, преди да използват изключението, предвидено в параграфи 1 и 2, за конкретен продукт или услуга.**
4. **Стопанските субекти, чиято тежест във връзка с достъпността се компенсира чрез финансиране, специално предназначено за гарантиране на достъпност, от източници, различни от собствени средства на стопанския субект, независимо дали публични или частни, не могат да претендират, че прилагането на посочените в член 3 изисквания за достъпност ще наложи прекомерна тежест на съответните стопански субекти.**

⁴⁴ Номерирането на параграфите се запазва, но поредността им е променена.

3. С оглед на оценката доколко съответствието с едно или повече от изискванията за достъпност по отношение на **продукт или услуга [...]** налага прекомерна тежест стопанските субекти вземат предвид **изложените в приложение IV референтни показатели**. При извършването и документирането на оценката доколко изискванията за достъпност налагат прекомерна тежест стопанският субект прави обща оценка, като използва съответните референтни показатели по приложение IV.

Зв. (нов) Доставчиците на услуги, разчитащи на параграф 2 от настоящия член, подновяват, по отношение на всяка категория или вид услуга, оценката си за прекомерната тежест най-малко на всеки пет години, при промяна на предлаганата услуга или при поискване от националния надзорен орган.

6. Когато стопанските субекти са използвали изключението, предвидено в параграфи 1 и 2 за конкретен продукт или конкретна услуга [...], след искане от страна на компетентен национален орган те предоставят оценката, посочена в параграф 5. За тази цел те съхраняват цялата имаща отношение документация за срок от 5 години след последното предоставяне на продукт на пазар на Съюза или за срок от 5 години след предоставянето на услуга.

Чрез дерогация от първата алинея, когато микропредприятията използват изключението, предвидено в параграфи 1 и 2 по отношение на конкретен продукт, не е необходимо те да предоставят писмени доказателства за оценката, посочена в параграф 3, освен ако това не се изисква от страна на компетентен национален орган. При такова искане в срока, посочен в първата алинея, те представят на компетентния орган фактите, въз основа на които е било решено, че привеждането в съответствие с изискванията за достъпност по отношение на определени продукти би довело до основно изменение или би наложило прекомерна тежест.

7. (нов) Когато в резултат на оценката, посочена в параграф 3, се стигне до заключение, че би представлявало прекомерна тежест за доставчика на услуги, който използва терминали на самообслужване, да гарантира, че всички подобни терминали отговарят на изискванията, посочени в член 3, се прави също оценка дали достъпността на услугата може да се гарантира по начин, който не е непропорционален, чрез предоставянето на разположение на по-ограничен брой достъпни терминали на самообслужване.

ГЛАВА IV

ХАРМОНИЗИРАНИ СТАНДАРТИ И ОБЩИ ТЕХНИЧЕСКИ СПЕЦИФИКАЦИИ НА ПРОДУКТИ И УСЛУГИ

Член 13

Презумпция за съответствие

1. За продуктите и услугите, които съответстват на хармонизирани стандарти или на части от хармонизирани стандарти, чиито данни са публикувани в *Официален вестник на Европейския съюз*, се счита, че съответстват на изискванията за достъпност, посочени в член 3 и обхванати от тези стандарти или части от стандарти.

Член 14

Общи технически спецификации

1. Когато данните на хармонизирани стандарти не са публикувани в *Официален вестник на Европейския съюз* в съответствие с Регламент (ЕС) № 1025/2012 и когато с оглед на хармонизирането на пазара са необходими допълнителни данни относно изискванията за достъпност за определени продукти и услуги, Комисията може да приеме актове за изпълнение за определяне на общи технически спецификации („ОТС“) за изискванията за достъпност, определени в приложение I към настоящата директива. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 24, параграф 2 от настоящата директива.

2. За продуктите и услугите, които съответстват на ОТС, посочени в параграф 1, или на части от тях, се счита, че съответстват на изискванията за достъпност, посочени в член 3 и обхванати от съответните ОТС или части от тях.

ГЛАВА IVА

СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРОДУКТИ И МАРКИРОВКА „СЕ“

Член 15

ЕС декларация за съответствие на продукти

1. ЕС декларацията за съответствие потвърждава, че е доказано изпълнението на приложимите изисквания за достъпност, посочени в член 3. Когато е използвано изключението, предвидено в член 12, в ЕС декларацията за съответствие се посочва кои изисквания за достъпност са обект на това изключение.
2. ЕС декларацията за съответствие се съставя по образца, определен в приложение III към Решение № 768/2008/ЕО. Тя съдържа елементите, определени в приложение II към настоящата директива, и се актуализира редовно. [...] Декларацията за съответствие се превежда на езика или езиците, изисквани от държавата членка, на чийто пазар се пуска или предоставя продуктът.
3. Когато продукт е обект на повече от един акт на Съюза, който изисква ЕС декларация за съответствие, се изготвя само една ЕС декларация за съответствие по отношение на всички такива актове на Съюза. В тази декларация се посочват съответните актове, включително данните за публикуването им.
4. Като изготвя ЕС декларацията за съответствие, производителят поема отговорността за съответствието на продукта **с изискванията, установени в настоящата директива.**

Член 16

Основни принципи на маркировката „СЕ“ за продукти

За маркировката „СЕ“ се прилагат основните принципи, определени в член 30 от Регламент (ЕО) № 765/2008.

Член 16а (нов)

Правила и условия за нанасянето на маркировката „СЕ“

- 1. Маркировката „СЕ“ се нанася върху самия продукт или върху неговата табела с данни така, че да бъде видима, четлива и незаличима. Когато това не е възможно или не може да бъде гарантирано поради естеството на продукта, тя се полага върху опаковката и в придружаващите документи.**
- 2. Маркировката "СЕ" се нанася, преди продуктът да бъде пуснат на пазара.**
- 3. Държавите членки доразвиват съществуващите механизми, за да гарантират правилното прилагане на режима, уреждащ маркировката „СЕ“, и предприемат подходящи действия в случай на неправилна употреба на тази маркировка.**

НАДЗОР НА ПАЗАРА НА ПРОДУКТИ И ПРЕДПАЗНА ПРОЦЕДУРА НА СЪЮЗА

Член 17

Надзор на пазара на продукти

1. **Член 15**, параграф 3 и членове **16—19, 21, 23—28** и член 29, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕО) № 765/2008 се прилагат за продукти.
2. При осъществяването на надзор на пазара на продукти **съответните органи за надзор на пазара, когато стопанският обект е ползвал изключението, предвидено в член 12 от настоящата директива и ако е необходимо и целесъобразно, проверяват дали стопанският субект е извършил оценката, посочена в член 12, правят преглед на самата оценка и на резултатите от нея, включително на правилното използване на изложените в приложение IV референтни показатели и контролират спазването на приложимите изисквания за достъпност.**
3. Държавите членки гарантират, че информацията, с която разполагат органите за надзор на пазара относно съответствието на стопанските субекти с приложимите изисквания за достъпност [...] и оценката на изключенията, предвидена в член 12, при поискване се предоставя на потребителите в достъпен формат, освен в случаите когато поради съображения за поверителност съгласно предвиденото в член 19, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 765/2008, такава информация не може да бъде предоставена.

⁴⁵ Главата е разделена на две части за отделяне на надзора на продуктите от надзора на услугите.

Член 19

Процедура на национално равнище при работа с продукти, които не съответстват на приложимите изисквания за достъпност

1. Когато органите за надзор на пазара на държава членка [...] имат основателна причина да считат, че даден продукт, който попада в приложното поле на настоящата директива, **не отговаря на приложимите изисквания** за достъпност [...], те извършват оценка на съответния продукт, която обхваща всички **приложими изисквания за достъпност**, установени в настоящата директива. **За целта** съответните стопански субекти оказват пълно сътрудничество на органите за надзор на пазара.

Когато в процеса на тази оценка органите за надзор на пазара открият, че за продукта не са спазени изискванията, установени в настоящата директива, те без забавяне изискват от съответния стопански субект да предприеме всички необходими корективни действия, за да приведе продукта в съответствие с тези изисквания [...] в разумен срок [...], който те може да предпишат и който е съразмерен с естеството на **несъответствието**.

Органите за надзор на пазара изискват съответният стопански субект да изтегли продукта от пазара в рамките на допълнителен разумен срок само ако съответният стопански субект не е предприел подходящи корективни действия в рамките на срока, посочен във втора алинея.

Член 21 от Регламент (ЕО) № 765/2008 се прилага спрямо посочените във втора и трета алинея мерки.

2. В случаите, в които органите за надзор на пазара считат, че несъответствието не е ограничено само до националната им територия, те информират Комисията и другите държави членки за резултатите от оценката и за действията, които те са изискали да предприеме стопанският субект.

3. Стопанският субект гарантира, че са предприети всички подходящи корективни действия по отношение на всички засегнати продукти, които той е предоставил на пазара в целия Съюз.
4. Когато съответният стопански субект не предприеме подходящи корективни действия в посочения в параграф 1, **трета** алинея срок, органите за надзор на пазара предприемат всички подходящи временни мерки, за да забранят или ограничат предоставянето на продукта на националния им пазар **или да изтеглят** продукта от този пазар [...]. Органите за надзор на пазара незабавно информират Комисията и другите държави членки за тези мерки.
5. Информацията, посочена в параграф 4, включва всички налични данни, и по-специално данните, необходими за идентифицирането на несъответстващия продукт, неговия произход, естеството на предполагаемото несъответствие и [...] изискванията за достъпност, на които продуктът не отговаря, естеството и продължителността на предприетите национални мерки и аргументите, изложени от съответния стопански субект. По-специално органите за надзор на пазара посочват дали несъответствието се дължи на което и да било от следните:
 - а) несъответствие на продукта с **приложимите изисквания за достъпност [...]**,
или
 - б) недостатъци в хармонизираните стандарти, посочени в член 13, **или**
недостатъци в посочените в член 14 общи технически спецификации, на които се основава презумпцията за съответствие.

6. Държавите членки, различни от започналата процедурата държава членка, информират без забавяне Комисията и другите държави членки за всички приети мерки и за всяка допълнителна информация, с която разполагат и която е свързана с несъответствието на съответния продукт, и — в случай на несъгласие с нотифицираната национална мярка — за своите възражения.
7. Когато в срок от три месеца от получаването на информацията, посочена в параграф 4, не е повдигнато възражение нито от държава членка, нито от Комисията във връзка с временна мярка, предприета от държава членка, тази мярка се счита за оправдана.
8. Държавите членки гарантират, че по отношение на съответния продукт са предприети без забавяне подходящи ограничителни мерки като изтегляне на продукта от техния пазар.

Член 20

Предпазна процедура на Съюза

1. Когато при приключването на процедурата, предвидена в член 19, параграфи 3 и 4, срещу дадена мярка на държава членка са повдигнати възражения, или когато Комисията прецени, че национална мярка противоречи на законодателството на Съюза, Комисията без забавяне започва консултации с държавите членки и със съответния(те) стопански субект(и) и оценява националната мярка. Въз основа на резултатите от тази оценка Комисията взема решение дали националната мярка е оправдана или не.

Комисията адресира решението си до всички държави членки, като го съобщава незабавно на тях и на съответния стопански субект или субекти.

2. Ако се прецени, че националната мярка е обоснована, всички държави членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят изтеглянето от своя пазар на несъответстващия продукт и информират Комисията за това. Ако се прецени, че националната мярка не е обоснована, съответната държава членка оттегля мярката.
3. Когато се прецени, че националната мярка е оправдана и несъответствието на продукта се дължи на недостатъци в хармонизираните стандарти, посочени в член 19, параграф 5, буква б), Комисията прилага процедурата, предвидена в член 11 от Регламент (ЕС) № 1025/2012.
4. (нов) **Когато се прецени, че националната мярка е оправдана и несъответствието на продукта се приписва на недостатъци в общите спецификации, посочени в член 19, параграф 5, буква б), Комисията незабавно приема акт за изпълнение, с който се изменя или отменя съответната обща спецификация. Актът за изпълнение се приема в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 24, параграф 2.**

Член 20А нов

Формално несъответствие

1. **Без да се засяга член 19, когато държава членка направи една от следните констатации, тя изисква от съответния стопански субект да сложи край на съответното несъответствие:**
 - а) **маркировката СЕ е нанесена в нарушение на член 30 от Регламент (ЕО) № 765/2008 или на член 16а (нов) от настоящата директива;**
 - б) **маркировката СЕ не е нанесена;**
 - в) **ЕС декларацията за съответствие не е била съставена;**
 - г) **ЕС декларацията за съответствие е била съставена неправилно;**

- д) техническата документация не е налице или е непълна;
- е) информацията, посочена в член 5, параграф 6 или в член 7, параграф 4, липсва, не е вярна или е непълна;
- ж) не е изпълнено някое друго административно изискване, предвидено в член 5 или в член 7.

2. Когато несъответствието, посочено в параграф 1, продължи, съответната държава членка предприема всички подходящи мерки да ограничи или да забрани предоставянето на продукта на пазара или да осигури неговото изтегляне от пазара.

ГЛАВА V A СЪОТВЕТСТВИЕ НА УСЛУГИ

Член 18

Съответствие на услуги

1. Държавите членки определят, прилагат и периодично актуализират подходящи процедури с цел:
 - а) проверка на съответствието на услугите, изброени в член 1, параграф 2, с изискванията, определени в настоящата директива, **включително** с оценката на изключенията, предвидена в член 12, **за които член 17, параграф 2 се прилага mutatis mutandis;**
 - б) проследяване на жалби или доклади по въпроси, отнасящи се до несъответствие на услуги, посочени в член 1, параграф 2, с изискванията за достъпност, посочени в член 3;
 - в) проверка дали стопанският субект е предприел необходимите корективни действия.

2. Държавите членки определят органите за **съответствие на услугите**, отговарящи за изпълнението на процедурите, посочени в параграф 1.

Държавите членки гарантират, че националните органи за надзор на пазара, посочени в първата алинея, са известни на обществеността и че тя е запозната със съществуването и отговорностите им. При поискване посочените органи предоставят тази информация в достъпни формати.

ГЛАВА VI ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ В ДРУГИ ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ НА СЪЮЗА

Член 21

Приложимост на изискванията за достъпност към други актове на Съюза
заличава се

Член 22

Прекомерна тежест
заличава се

Член 23

Общи технически спецификации за други актове на Съюза
заличава се

ГЛАВА VII
[...] ⁴⁶ ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 24

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 25

Контрол по прилагането

1. Държавите членки осигуряват наличието на подходящи и ефективни средства за гарантиране на спазването на настоящата директива.
2. Средствата, посочени в параграф 1, включват:
 - а) разпоредби, по силата на които потребителят може да сезира съгласно националното право съдилищата или компетентните административни органи с цел да се обезпечи прилагането на националните разпоредби, транспониращи настоящата директива;
 - б) разпоредби, по силата на които публичните органи или частните сдружения, организации или други правни субекти, които имат законен интерес, с цел да се обезпечи спазването на разпоредбите на настоящата директива, могат да се **ангажират [...] съгласно националното право пред съдилищата или пред компетентните административни органи от името или в подкрепа на жалбоподателя, с негово съгласие, във всякакви съдебни и/или административни производства, предвидени с оглед на изпълнението на задълженията съгласно настоящата директива [...].**

⁴⁶ Промяна от юрист-лингвистите

Член 26

Санкции

1. Държавите членки определят системата от санкции за нарушаване на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива, и вземат всички необходими мерки за осигуряване на тяхното прилагане.
2. Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи. **Те съответстват на характера на нарушенията и на обстоятелствата.**
3. Държавите членки нотифицират без забавяне на Комисията тези правила и мерки, както и всякакви последващи изменения, които ги засягат.
4. Санкциите трябва да отчитат степента на несъответствие, включително броя на единиците несъответстващи продукти или услуги, както и броя на засегнатите лица.

Член 27

Транспониране⁴⁷

1. Държавите членки приемат и публикуват най-късно до [... *въведете дата* — **три години от датата на влизане в сила на настоящата директива**] [...] законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за спазването на настоящата директива. Те **незабавно** съобщават на Комисията **текста на тези мерки [...]**.
2. Те започват да прилагат тези **мерки** от [... *въведете дата* — *шест години след датата на влизане в сила на настоящата директива*].

⁴⁷ Промените в настоящия член спазват стандартните формулировки в Съвместния наръчник.

3. Когато държавите членки приемат тези **мерки**, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите членки.
4. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.
5. **заличава се**

Член 27а (нов)
Преходни мерки

1. **Без да се засяга параграф 2 от настоящия член, държавите членки предвиждат преходен период от [5] години след датата, посочена в член 27, параграф 2 от настоящата директива, по време на който доставчиците на услуги могат да продължат да предоставят своите услуги, като използват продукти, които законосъобразно са използвали за предоставянето на подобни услуги преди тази дата. Договори за услуга, приключили преди посочената в член 27, параграф 2 от настоящата директива дата, могат да продължат да действат без изменение до изтичането на техния срок.**
2. **Държавите членки предвиждат терминалите на самообслужване, които са законосъобразно използвани от доставчиците на услуги при предоставянето на услуги преди датата, посочена в член 27, параграф 2 от настоящата директива, да могат да бъдат използвани при предоставянето на тази услуга до замяната им или до края на жизнения им цикъл, но не повече от 20 години.**

Член 28
Доклади и преразглеждане

Не по-късно от [... *въведете дата — пет години след началото на прилагане на настоящата директива*] и на всеки пет години след това Комисията представя на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите доклад за прилагането на настоящата директива.

1. В доклада, *inter alia*, в контекста на социалните, икономическите и технологичните промени се разглежда еволюцията в достъпността на продуктите и услугите, **зависимостта от една единствена технология, препятствията пред иновациите и въздействието върху стопанските субекти и върху лицата с увреждания, като се набелязват, където е възможно, области за намаляване на тежестта с оглед оценка на необходимостта от преразглеждане на настоящата директива. В доклада също се прави оценка на въздействието върху функционирането на вътрешния пазар от прилагането на член 12 от настоящата директива, както и на освобождаването на микропредприятията, предоставящи услуги.**
2. Държавите членки предоставят на Комисията в срок цялата информация, която ѝ е необходима за изготвянето на този доклад.
3. В доклада на Комисията се отчита гледната точка на заинтересованите икономически субекти и на съответните неправителствени организации, включително организациите на лицата с увреждания [...].

Член 29

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 30

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в [...],

За Европейския парламент

Председател

За Съвета

Председател

**ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, ПОСОЧЕНИ В ЧЛЕН 3
ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОДУКТИ И УСЛУГИ⁴⁸**

**РАЗДЕЛ I: ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, СВЪРЗАНИ С ВСИЧКИ
ПРОДУКТИ, ОБХВАНАТИ ОТ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА В СЪОТВЕТСТВИЕ С
ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 1**

Продуктите трябва да бъдат проектирани и произведени по такъв начин, че да се увеличи максимално очакваното им използване от лица с увреждания, и трябва да се съпътстват от достъпна информация относно тяхното функциониране и свързаните с достъпността характеристики.

1. Изисквания относно предоставянето на информация

- а) информацията относно употребата на продукта, предоставена върху самия продукт (етикети, указания, предупреждения):**
 - i) се предоставя чрез повече от един сетивен канал;**
 - ii) се представя по разбираем начин⁴⁹;**
 - iii) се представя на ползвателите по начини, които те могат да възприемат;**
 - iv) се представя в шрифт с адекватен размер и подходяща форма, като се отчитат предвидимите условия на употреба и като се използва достатъчно контраст, както и регулируемо разстояние между буквите, редовете и абзаците;**
- б) указанията за използване на продукта, които не са предоставени върху самия продукт, но които се предоставят при използването на продукта или чрез други средства, като например уебсайт, включително функциите за достъпност на продукта, тяхното активиране и оперативната им съвместимост с помощните решения:**
 - i) се предоставят чрез повече от един сетивен канал;**
 - ii) се представят по разбираем начин⁵⁰;**
 - iii) се представят на ползвателите по начини, които те могат да възприемат;**
 - iv) се представят в шрифт с адекватен размер и подходяща форма, като се отчитат предвидимите условия на употреба и като се използва достатъчно контраст, както и регулируемо разстояние между буквите, редовете и абзаците;**

⁴⁸ Номерацията в приложение I и приложение Ia е последователна.

⁴⁹ (Бележка за информация, която ще се заличи от окончателния текст: Както е определено в насоките за достъпност на уебсъдържанието 2.0 (WCAG 2.0), на които се позовава и европейският стандарт EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Изисквания за достъпност, подходящи при възлагането на обществени поръчки за ИКТ продукти и услуги в Европа“.)

⁵⁰ Пак там.

- v) що се отнася до съдържанието, указанията се представят в текстови формати, които могат да бъдат използвани за създаване на алтернативни помощни формати, които да бъдат представяни по различни начини и чрез повече от един сетивен канал, и
- vi) се придружават от алтернативно представяне на всяко нетекстово съдържание;
- vii) включват описание на потребителския интерфейс на продукта (боравене с продукта, контрол и обратна връзка, въвеждане на данни и представяне на обработени от продукта данни), което се предоставя в съответствие с подраздел 2;
- viii) включват описание на функционалността на продукта, представена чрез функции, насочени към удовлетворяване на потребностите на лицата с увреждания в съответствие с подраздел 2;
- ix) включват описание на софтуера и хардуера на продукта с помощни средства.

2. Потребителски интерфейс и проектно решение по отношение на функционалността:

Продуктът, включително неговият потребителски интерфейс, съдържа характеристики, елементи и функции, които предоставят на хората с увреждания възможността за достъп, възприемане, експлоатация, разбиране и контрол на продукта, като се гарантира, че:

- а) когато продуктът предвижда общуване, включително междуличностно общуване, експлоатация, информация, контрол и ориентация, това става чрез повече от един сетивен канал; това включва предоставяне на алтернативни елементи на зрението, слуха, речта и допира;
- б) когато продуктът използва реч, той предоставя алтернативи на речта и гласовото подаване с цел общуване, контрол на експлоатацията и ориентация;
- в) когато продуктът използва визуални елементи, той предоставя гъвкаво увеличение, яркост и контраст с цел общуване, информация и експлоатация, както и осигурява оперативна съвместимост с програми и помощни устройства за използване на интерфейса;
- г) когато продуктът използва цвят, за да предаде информация, да обозначи действие, да изиска ответна реакция или да установи елементи, той осигурява алтернатива на цвета;
- д) когато продуктът използва звукови сигнали, за да предаде информация, да обозначи действие, да изиска ответна реакция или да установи елементи, той осигурява алтернатива на звуковите сигнали;

- е) когато продуктът използва визуални елементи, той предоставя гъвкави начини за постигане на по-ясно изображение;
- ж) когато продуктът използва звук, той предоставя на ползвателя контрол на силата и скоростта на звука и подобрени звукови характеристики, включително намаляване на смущаващите звукови сигнали от заобикалящи продукти, и по-ясен звук;
- з) когато продуктът изисква ръчно управление и контрол, той предоставя възможности за последователен контрол и алтернативи на контрола на фината моторика, като се избягва необходимостта от паралелни проверки на изпълнението, и използва части за разпознаване чрез допир;
- и) продуктът избягва режими на работа, които изискват широк обхват и голяма сила;
- й) продуктът избягва предизвикване на фотосензитивни епилептични припадъци;
- к) продуктът защитава правото на неприкосновеност на личния живот на ползвателя, когато той използва характеристиките по отношение на достъпността;
- л) продуктът предоставя алтернатива на установяването и контрола на биометрични данни;
- м) продуктът гарантира съгласуваност на функционалността и дава достатъчна и гъвкава времева рамка за взаимодействие;
- н) продуктът предоставя софтуер и хардуер за взаимодействие с помощните технологии;
- о) продуктът отговаря на следните специфични за сектора изисквания:
 - і) потребителското крайно оборудване с интерактивни възможности за компютърна обработка, използвано за предоставянето на електронни съобщителни услуги:
 - предвижда обработката на текст в реално време, когато тези продукти притежават текстови възможности в допълнение към гласа;
 - когато те притежават възможности за видеоизлъчване в допълнение към текст и глас или в съчетание с тях, предвижда провеждането на цялостен разговор, включващ синхронизиран глас, текст в реално време и видео;
 - избягва интерференции с помощните средства.
 - іі) потребителското крайно оборудване с интерактивни възможности за компютърна обработка, използвано за достъп до аудио-визуални медийни услуги:
 - предоставя на лицата с увреждания компонентите на достъпността, осигурени от доставчика на аудио-визуални медийни услуги, с цел достъп, подбор, контрол и персонализиране и изпращане до помощни средства.

**РАЗДЕЛ II: ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, СВЪРЗАНИ С ПРОДУКТИТЕ
ПО ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 1, С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА ТЕРМИНАЛИТЕ НА
САМООБСЛУЖВАНЕ, ПОСОЧЕНИ В ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 1, БУКВА Б)**

В допълнение към раздел I, се осигурява достъпността на опаковката и указанията на продуктите, обхванати от настоящия раздел, с цел да се увеличи максимално очакваната употреба на продуктите от лица с увреждания. Това означава, че:

- а) се осигурява достъпност на опаковката на продукта, включително информацията, предоставена върху нея (напр. относно отварянето, затварянето, използването, изхвърлянето), в т.ч., ако е предоставена, информацията относно характеристиките на продукта по отношение на достъпността;**
- б) указанията на продукта по отношение на неговото инсталиране и поддръжка, съхранение и изхвърляне, които не са предоставени върху самия продукт, но които се осигуряват чрез други средства, като например уебсайт, отговарят на следните изисквания:**
 - i) предоставят се чрез повече от един сетивен канал;**
 - ii) представят се по разбираем начин⁵¹;**
 - iii) представят се на ползвателите по начини, които те могат да възприемат;**
 - iv) използват шрифт с адекватен размер и подходяща форма, като се отчитат предвидимите условия на употреба, и като се използва достатъчно контраст, както и регулируемо разстояние между буквите, редовете и абзаците;**
 - v) съдържанието на инструкциите трябва да бъде предоставено в текстови формати, които могат да бъдат използвани за създаване на алтернативни помощни формати, които да бъдат представяни по различни начини и чрез повече от един сетивен канал, и**
 - vi) указанията, съдържащи нетекстово съдържание, се придружават от алтернативно представяне на това съдържание.**

⁵¹ (Бележка за информация, която ще се заличи от окончателния текст: Както е определено в насоките за достъпност на уебсъдържанието 2.0 (WCAG 2.0), на които се позовава и европейският стандарт EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Изисквания за достъпност, подходящи при възлагането на обществени поръчки за ИКТ продукти и услуги в Европа“.)

РАЗДЕЛ III: ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, СВЪРЗАНИ С ВСИЧКИ УСЛУГИ, ОБХВАНАТИ ОТ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА В СЪОТВЕТСТВИЕ С ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 2

С цел да се увеличи максимално очакваното използване от лицата с увреждания, предоставянето на услуги се осъществява, като:

- а) се гарантира достъпността на продуктите, използвани при предоставянето на услугата, в съответствие с раздел I от настоящото приложение и, където е приложимо, раздел II от него.
- б) се предоставя информация относно функционирането на услугата, а когато при предоставянето на услугата се използват продукти — връзката на услугата с тези продукти, както и информация относно техните характеристики по отношение на достъпността и оперативната им съвместимост с помощните средства и оборудване:
 - i) посредством предоставяне на информацията чрез повече от един сетивен канал;
 - ii) посредством представяне на информацията по разбираем начин⁵²;
 - iii) посредством представяне на информацията на ползвателите по начини, които те могат да възприемат;
 - iv) посредством предоставяне на информационното съдържание в текстови формати, които могат да бъдат използвани за създаване на алтернативни помощни формати, които да бъдат представяни по различни начини от ползвателите и чрез повече от един сетивен канал;
 - v) посредством използване на шрифт с адекватен размер и подходяща форма, като се отчитат предвидимите условия на употреба, и като се използва достатъчно контраст, както и регулируемо разстояние между буквите, редовете и абзаците;
 - vi) посредством допълване на всяко нетекстово съдържание с алтернативно представяне на това съдържание; и
 - vii) посредством предоставяне на електронна информация, необходима за предоставянето на услугата по последователен и адекватен начин, така че тя да стане достъпна за сетивата, функционално пригодна, разбираема и надеждна.
- в) се осигурява достъпността на уебсайтовете, в т.ч. и свързаните онлайн приложения и услугите, базирани на мобилни устройства, включително мобилните приложения, по последователен и адекватен начин, като стават достъпни за сетивата, функционално пригодни, разбираеми и надеждни.

⁵² (Бележка за информация, която ще се заличи от окончателния текст: Както е определено в насоките за достъпност на уебсъдържанието 2.0 (WCAG 2.0), на които се позовава и европейският стандарт EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Изисквания за достъпност, подходящи при възлагането на обществени поръчки за ИКТ продукти и услуги в Европа“.)

РАЗДЕЛ IV: ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, СВЪРЗАНИ С КОНКРЕТНИ УСЛУГИ:

С цел да се увеличи максимално очакваното използване от лица с увреждания, предоставянето на услуги се осъществява, като се включват функции, практики, политики и процедури и промени в действието на целевата услуга с оглед удовлетворяване на потребностите на лицата с увреждания:

i) Електронни и спешни повиквания:

- 1. Предоставяне на текст в реално време в допълнение на гласовото повикване;**
- 2. Предоставяне на цялостен разговор, при който се предоставя видео в допълнение към гласовото повикване;**
- 3. Гарантиране, че спешното повикване, при което се използват глас, текст (в т.ч. текст в реално време), и видео, ако е предоставено, е синхронизирано под формата на цялостен разговор и се изпраща от доставчиците на електронни съобщителни услуги на центъра за приемане на спешни повиквания, определен да реагира на такъв вид средства за повикване.**

ii) Услуги, предоставящи достъп до аудио-визуални медийни услуги:

- 1. [Предоставяне на електронни програмни указатели, които са достъпни за сетивата, функционално пригодни, разбираеми и надеждни и предоставят информация относно наличната достъпност,];**
- 2. Гарантиране, че характеристиките по отношение на достъпността на аудио-визуалните медийни услуги съгласно член 7 от Директива 2010/13/ЕС са предадени изцяло с подходящо качество за точно представяне и са синхронизирани със звук и видео, като позволяват потребителски контрол върху тяхното представяне и използване.**

iii) Електронни книги:

- 1. Гарантиране, че, когато електронна книга съдържа аудио в допълнение към текста, тя предоставя синхронизиран текст и аудио;**
- 2. Гарантиране, че цифровите файлове на електронната книга не възпрепятстват правилното функциониране на помощните технологии;**
- 3. Гарантиране, че достъпът до съдържанието, разглеждането на съдържанието и оформлението на файла, включително динамичното оформление, предоставянето на структура, гъвкавост и избор при представянето на съдържанието;**

4. Осигуряване на лесното им намиране чрез предоставянето на информация посредством метаданни относно характеристиките им по отношение на достъпността;
5. Гарантиране, че мерките за управление на цифровите права не възпрепятстват характеристиките по отношение на достъпността.

iv) Електронна търговия:

1. Предоставяне на информация относно достъпността на продуктите и услугите, които са в продажба, когато тази информация се предоставя от отговорния стопански субект;
2. Гарантиране на достъпността на функционалността с цел идентификация, сигурност и плащане, когато се доставя като част от услугата, вместо продукт, като се направи достъпна за сетивата, функционално пригодна, разбираема и надеждна;
3. Предоставяне на методи за идентификация, електронни подписи и платежни услуги, които са достъпни за сетивата, функционално пригодни, разбираеми и надеждни.

v) Банкови услуги:

1. Предоставяне на методи за идентификация, електронни подписи и платежни услуги, които са достъпни за сетивата, функционално пригодни, разбираеми и надеждни.

РАЗДЕЛ V: СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДОСТЪПНОСТТА, СВЪРЗАНИ С ПРИЕМАНЕТО НА ПОВИКВАНИЯ КЪМ ЕДИННИЯ ЕВРОПЕЙСКИ НОМЕР ЗА СПЕШНИ ПОВИКВАНИЯ 112:

[...]

**ИНДИКАТИВНИ ПРИМЕРИ КАК МОГАТ ДА БЪДАТ СПАЗЕНИ ИЗИСКВАНИЯТА
ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДОСТЪПНОСТТА В ПРИЛОЖЕНИЕ I, ПРИМЕРИ ЗА
РЕЗУЛТАТИТЕ, КОИТО СЛЕДВА ДА БЪДАТ ПОСТИГНАТИ, ИЛИ ПРИМЕРНИ
ЕЛЕМЕНТИ ЗА ТОВА**

**РАЗДЕЛ I: ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, СВЪРЗАНИ С ВСИЧКИ
ПРОДУКТИ, ОБХВАНАТИ ОТ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА В СЪОТВЕТСТВИЕ С
ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 1**

Продуктите трябва да бъдат проектирани и произведени по такъв начин, че да се увеличи максимално очакваното им използване от лица с увреждания, и трябва да се съпътстват от достъпна информация относно тяхното функциониране и свързаните с достъпността характеристики.

1. **Примери как да се спазят изискванията по отношение на достъпността, свързани с предоставянето на информация**
 - а) **информацията относно употребата на продукта, предоставена върху самия продукт (етикети, указания, предупреждения):**
 - i) **се предоставя чрез повече от един сетивен канал (например чрез предоставянето на визуална и осезаема на допир информация или визуална и аудио информация, указващи мястото, на което се поставя карта в терминала на самообслужване, така че да може да се използва от слепи и глухи хора);**
 - ii) **се представя по разбираем начин⁵³ (например като се използват последователно същите думи или чрез ясна и логична структура, така че хората с умствени увреждания да могат да я разберат по-добре);**
 - iii) **се представя на ползвателите по начини, които те могат да възприемат (например като се предоставя релефен, осезаем на допир формат или звук заедно с текстово предупреждение, така че слепите хора да са в състояние да го възприемат);**

⁵³ (Бележка за информация, която ще се заличи от окончателния текст: Както е определено в насоките за достъпност на уебсъдържанието 2.0 (WCAG 2.0), на които се позовава и европейският стандарт EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Изисквания за достъпност, подходящи при възлагането на обществени поръчки за ИКТ продукти и услуги в Европа“.)

- iv) се представя в шрифт с адекватен размер и подходяща форма, като се отчитат предвидимите условия на употреба, и чрез използване на достатъчно контраст, както и регулируемо разстояние между буквите, редовете и абзаците (например така, че текстът да може да бъде разчетен от хора с нарушено зрение);
- б) указанията за използване на продукта, които не са предоставени върху самия продукт, но които се предоставят при използването на продукта или чрез други средства, като например уебсайт, включително функциите за достъпност на продукта, тяхното активиране и оперативната им съвместимост с помощните решения:
- i) се предоставят чрез повече от един сетивен канал (например чрез предоставянето на електронни файлове, които могат да се разчитат от компютър посредством екранни четци, така че информацията да може да се използва от слепи хора);
- ii) се представят по разбираем начин⁵⁴ (например като се използват последователно същите думи или чрез ясна и логична структура, така че хората с умствени увреждания да могат да ги разберат по-добре);
- iii) се представят на ползвателите по начини, които те могат да възприемат (например под формата на субтитри, когато се предоставят видеоуказания);
- iv) се представят в шрифт с адекватен размер и подходяща форма, като се отчитат предвидимите условия на употреба, и чрез използване на достатъчно контраст, както и регулируемо разстояние между буквите, редовете и абзаците (например така че текстът да може да бъде разчетен от хора с нарушено зрение);
- v) що се отнася до съдържанието, указанията се представят в текстови формати, които могат да бъдат използвани за създаване на алтернативни помощни формати, които да бъдат представяни по различни начини и чрез повече от един сетивен канал (например използвайки брайлово писмо, така че да могат да се използват от слеп човек), и
- vi) се придружават от алтернативно представяне на всяко нетекстово съдържание (например диаграма се придружава от текстово описание, посочващо главните елементи или основните действия);

⁵⁴ Пак там.

- vii) включват описание на потребителския интерфейс на продукта (боравене с продукта, контрол и обратна връзка, въвеждане на данни и представяне на обработени от продукта данни), което се предоставя в съответствие с подраздел 2;
- viii) включват описание на функционалността на продукта, която се представя чрез функции, насочени към удовлетворяване на потребностите на лицата с увреждания в съответствие с подраздел 2;
- ix) включват описание на свързването на софтуера и хардуера на продукта с помощни средства (например чрез добавянето на контакт и софтуер към терминала на самообслужване, което ще даде възможност за включване на слушалки, през които изписаният на екрана текст ще се предостави под формата на звук).

2. Примери как да се спазят изискванията по отношение на достъпността, свързани с потребителския интерфейс и проектното решение по отношение на функционалността:

Продуктът, включително неговият потребителски интерфейс, съдържа характеристики, елементи и функции, които предоставят на лицата с увреждания възможност за достъп, възприемане, експлоатация, разбиране и контрол на продукта.

- a) **когато продуктът предвижда общуване, включително междуличностно общуване, експлоатация, информация, контрол и ориентация, това става чрез повече от един сетивен канал; това включва предоставяне на алтернативни елементи на зрението, слуха, речта и допира (например като се предоставят указания чрез звук и текст или чрез инкорпориране на осезаеми на допир знаци върху клавиатурата, така че продуктът да може да се ползва от слепи или глухи хора);**
- b) **когато продуктът използва реч, той предоставя алтернативи на речта и гласовото подаване с цел общуване, контрол на експлоатацията и ориентация (например терминал на самообслужване, който предоставя инструкции чрез звук, следва да ги предоставя също така, например, под формата на текст или изображения, така че необходимото действие да може да се извърши и от глухи хора);**

- в) когато продуктът използва визуални елементи, той предоставя гъвкаво увеличение, яркост и контраст с цел общуване, информация и експлоатация, както и осигурява оперативна съвместимост с програми и помощни устройства за използване на интерфейса (например като позволява на потребителите да увеличават текст, да приближават определена пиктограма или да увеличават контраста, така че хората с нарушено зрение да могат да възприемат информацията);**
- г) когато продуктът използва цвят с цел да предаде информация, да обозначи действие, да изиска ответна реакция или да установи елементи, той осигурява алтернатива на цвета (например, освен да се предоставя избор при натискане на зелен или червен бутон с цел избор на вариант, върху бутоните може да се изпише какви са вариантите, за да се даде възможност за избор на лицата с нарушено цветоусещане);**
- д) когато продуктът използва звукови сигнали, за да предаде информация, да обозначи действие, да изиска ответна реакция или да установи елементи, той осигурява алтернатива на звуковите сигнали (например, когато компютър дава сигнал за грешка, той би могъл да предоставя и писмен текст или изображение, посочващи грешката, така че глухите хора да осъзнаят, че има грешка);**
- е) когато продуктът използва визуални елементи или звук, той предоставя гъвкави начини за постигане на по-ясно изображение или по-ясен звук (например може да се даде възможност за засилен контраст на изображенията на преден план, така че хората с намалено зрение да могат да ги виждат);**
- ж) когато продуктът използва звук, той предоставя на ползвателя контрол на силата и скоростта на звука и подобрени звукови характеристики, включително намаляване на смущаващите звукови сигнали от заобикалящи продукти (например като се даде възможност на ползвателя на телефон да подбере силата на звука и да намали смущаващите сигнали от слухови апарати, така че хората с нарушен слух да могат да използват телефона);**

- з) когато продуктът изисква ръчно управление и контрол, той предоставя възможности за последователен контрол и алтернативи на контрола на фината моторика, като се избягва необходимостта от паралелни проверки на изпълнението, и използва части за разпознаване чрез допир (например като бутоните на сензорния екран се направят по-големи и достатъчно отделени, така че лицата с тремор да могат да ги натискат);
- и) продуктът избягва режими на работа, които изискват широк обхват и голяма сила (например като се гарантира, че бутоните, които трябва да се натискат, не изискват голяма сила, така че лицата с двигателни затруднения да могат да ги използват);
- й) продуктът избягва предизвикване на фотосензитивни епилептични припадъци (например като се избягват трептящи изображения, така че да не се излагат на риск хората, получаващи епилептични припадъци);
- к) продуктът защитава правото на неприкосновеност на личния живот на потребителя, когато той използва характеристиките по отношение на достъпността (например като се даде възможност да се използват слушалки, когато терминалното устройство АТМ предоставя звукова информация);
- л) продуктът предоставя алтернатива на установяването и контрола на биометрични данни (например, като алтернатива на разпознаването на пръстови отпечатъци, да се даде възможност на ползвателите, които не могат да използват ръцете си, да изберат парола за отключване и заключване на телефон);
- м) продуктът гарантира съгласуваност на функционалността и дава достатъчна и гъвкава времева рамка за взаимодействие (например като се гарантира, че софтуерът реагира по предсказуем начин при изпълнението на определено действие, като се предостави достатъчно време за въвеждането на парола, така че използването му да е лесно за хора с умствени увреждания);
- н) продуктът предоставя софтуер и хардуер за взаимодействие с помощните технологии (например като се осигури връзка с обновяем брайлов дисплей, така че компютърът да може да се използва от слепи хора);

- о) **продуктът отговаря на следните специфични за сектора изисквания:**
- і) **потребителското крайно оборудване с интерактивни възможности за компютърна обработка, използвано за предоставянето на електронни съобщителни услуги:**
- **предвижда обработката на текст в реално време, когато тези продукти притежават текстови възможности в допълнение към гласа (например мобилен телефон е способен да осигурява разговори в реално време, така че лицата с увреден слух да могат да обменят информация по интерактивен начин);**
 - **когато те притежават възможности за видео в допълнение към текст и глас или в съчетание с тях, предвижда провеждането на цялостен разговор, включващ синхронизиран глас, текст в реално време и видео;**
 - **избягва интерференция с помощните средства (например като се даде възможност за едновременно използване на видео изображения за представянето на жестомимичен език и текст за изпращане на съобщение, така че две глухи лица да могат да общуват помежду си или с лице без слухови проблеми).**
- іі) **потребителското крайно оборудване с интерактивни възможности за компютърна обработка, използвано за достъп до аудио-визуални медийни услуги:**
- **предоставя на лицата с увреждания компонентите на достъпността, осигурени от доставчика на аудио-визуални медийни услуги, с цел достъп, подбор, контрол, и персонализиране и изпращане до помощни средства (например като се гарантира, че субтитрите се предават посредством телевизионната приставка, за да се използват от глухи хора).**

РАЗДЕЛ II: ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, СВЪРЗАНИ С ПРОДУКТИТЕ ПО ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 1, С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА ТЕРМИНАЛИТЕ НА САМООБСЛУЖВАНЕ, ПОСОЧЕНИ В ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 1, БУКВА Б)

Примери как да се спазят изискванията по отношение на достъпността, свързани с опаковката и указанията:

- а) осигурява се достъпност на опаковката на продукта, включително информацията, предоставена върху нея (напр. относно отварянето, затварянето, използването, изхвърлянето), в т.ч., ако е предоставена, информацията относно характеристиките на продукта по отношение на достъпността (например като се посочи върху опаковката, че телефонът притежава характеристики за достъпност от лица с увреждания);**

- б) указанията на продукта по отношение на неговото инсталиране и поддръжка, съхранение и изхвърляне, които не са предоставени върху самия продукт, но които се осигуряват чрез други средства, като например уебсайт, отговарят на изброените по-долу изисквания (за всяка подточка е представен пример, който сочи как могат да бъдат спазени тези изисквания):**
 - i) се предоставят чрез повече от един сетивен канал (например чрез предоставянето на електронни файлове, които могат да се разчитат от компютър посредством екранни четци, така че информацията да може да се използва от слепи хора);**
 - ii) се представят по разбираем начин⁵⁵ (например като се използват последователно същите думи или чрез ясна и логична структура, така че хората с умствени увреждания да могат да я разберат по-добре);**

⁵⁵ (Бележка за информация, която ще се заличи от окончателния текст: Както е определено в насоките за достъпност на уебсъдържанието 2.0 (WCAG 2.0), на които се позовава и европейският стандарт EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Изисквания за достъпност, подходящи при възлагането на обществени поръчки за ИКТ продукти и услуги в Европа“.)

- iii) се представят на ползвателите по начини, които те могат да възприемат (например като се предоставя релефен, осезаем на допир формат или звук, когато се отправя предупреждение под формата на текст, така че слепите хора да са в състояние да възприемат предупреждението);
- iv) използват шрифт с адекватен размер и подходяща форма, като се отчитат предвидимите условия на употреба, и чрез използване на достатъчно контраст, както и регулируемо разстояние между буквите, редовете и абзаците (например така че текстът да може да бъде разчетен от хора с нарушено зрение);
- v) съдържанието на указанията се предоставя в текстови формати, които могат да бъдат използвани за създаване на алтернативни помощни формати, които да бъдат представяни по различни начини и чрез повече от един сетивен канал (например използвайки брайлово писмо, така че да се чете от слеп човек), и
- vi) указанията, съдържащи някакво нетекстово съдържание, се придружават от алтернативно представяне на това съдържание (например като към диаграмата се добави текстово описание, посочващо главните елементи или описващо основните действия).

РАЗДЕЛ III: ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, СВЪРЗАНИ С ВСИЧКИ УСЛУГИ, ОБХВАНАТИ ОТ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА В СЪОТВЕТСТВИЕ С ЧЛЕН 1, ПАРАГРАФ 2

Примери как да се спазят изискванията по отношение на достъпността, свързани с предоставянето на услуги, с цел да се увеличи максимално очакваното им използване от лица с увреждания:

- а) Осигурява се достъпността на продуктите, използвани при предоставянето на услугата, в съответствие с раздел I от настоящото приложение и, където е приложимо, раздел II от него.**

- б) Предоставя се информация относно функционирането на услугата, а когато при предоставянето на услугата се използват продукти — връзката на услугата с тези продукти, както и информация относно техните характеристики по отношение на достъпността и оперативната им съвместимост с помощните средства и оборудване:**
 - i) информацията се предоставя чрез повече от един сетивен канал (например чрез предоставянето на електронни файлове, които могат да се разчитат от компютър посредством екранни четци, така че информацията да може да се използва от слепи хора);**
 - ii) информацията се представя по разбираем начин⁵⁶ (например като се използват последователно същите думи или чрез ясна и логична структура, така че хората с умствени увреждания да могат да я разберат по-добре);**
 - iii) информацията се представя на ползвателите по начини, които могат да възприемат (например чрез включването на субтитри, когато се предоставя видеозапис с указания);**
 - iv) информационното съдържание се предоставя в текстови формати, които могат да бъдат използвани за създаване на алтернативни помощни формати, които да бъдат представяни по различни начини от ползвателите и чрез повече от един сетивен канал (например за да може слеп човек да използва файл, с помощта на брайлово писмо);**

⁵⁶ (Бележка за информация, която ще се заличи от окончателния текст: Както е определено в насоките за достъпност на уебсъдържанието 2.0 (WCAG 2.0), на които се позовава и европейският стандарт EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Изисквания за достъпност, подходящи при възлагането на обществени поръчки за ИКТ продукти и услуги в Европа“.)

- v) използва се шрифт с адекватен размер и подходяща форма, като се отчитат предвидимите условия на употреба, и чрез използване на достатъчно контраст, както и регулируемо разстояние между буквите, редовете и абзаците (например така че текстът да може да бъде разчетен от хора с нарушено зрение);
 - vi) всяко нетекстово съдържание се допълва от алтернативно представяне на това съдържание (например като към диаграмата се добави текстово описание, посочващо главните елементи или описващо основните действия); както и
 - vii) предоставя се електронна информация, необходима за предоставянето на услугата по последователен и адекватен начин, като тя стане достъпна за сетивата, функционално пригодна, разбираема и надеждна (напр. когато доставчикът на услугата предоставя информация за услугата, която се съдържа на USB устройство, тази информация трябва да бъде достъпна).
- v) Осигурява се достъпността на уебсайтовете и услугите, базирани на мобилни устройства, включително мобилните приложения, по последователен и адекватен начин, като стават достъпни за сетивата, функционално пригодни, разбираеми и надеждни (например чрез предоставяне на текстово описание на изображенията, предоставяне на достъп до всички функции от клавиатура, предоставяне на потребителите на достатъчно време за четене, осигуряване на появата и функционирането на съдържанието по предвидим начин и осигуряване на съвместимост с помощните технологии, така че лица с различни увреждания да могат да четат и използват уебсайтове).

РАЗДЕЛ IV: ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОСТЪПНОСТ, СВЪРЗАНИ С КОНКРЕТНИ УСЛУГИ:

Примери как да се спазят изискванията по отношение на достъпността, свързани с конкретни услуги:

i) Електронни и спешни повиквания:

- 1. Предоставя се текст в реално време в допълнение към гласовото повикване (например, за да могат хората с увреден слух да напишат и получат текст по интерактивен начин в реално време);**
- 2. Предоставя се цялостен разговор, при който се осигурява видео в допълнение към гласовото повикване (например, за да могат глухите хора да използват жестомимичен език за общуване помежду си);**
- 3. Гарантира се, че спешното повикване, при което се използват глас, текст (в т.ч. текст в реално време) и видео, когато е осигурено, са синхронизирани под формата на цялостен разговор и се изпращат от доставчиците на електронни съобщителни услуги на центъра за приемане на спешни повиквания, определен да реагира на този вид средства за повикване (например, за да узнае лицето, което има проблеми с говора и слуха и което е избрало да използва комбинация от текст, глас и видео, че повикването се предава чрез мрежата на служба за спешно повикване).**

ii) Услуги, предоставящи достъп до аудио-визуални медийни услуги:

- 1. [Предоставят се електронни програмни указатели, които са достъпни за сетивата, функционално пригодни, разбираеми и надеждни и предоставят информация относно наличната достъпност,] (например, за да може сляп човек да избира телевизионни програми);**

2. **Гарантира се, че характеристиките по отношение на достъпността на аудио-визуалните медийни услуги съгласно член 7 от Директива 2010/13/ЕС са предадени изцяло с подходящо качество за точно представяне и са синхронизирани със звук и видео, което позволява потребителски контрол върху тяхното представяне и използване (например като се гарантира, че субтитрите или аудио описанието се предават с аудио-визуалното медийно съдържание).**

iii) Електронни книги

1. **Гарантира се, че, когато електронна книга съдържа аудио в допълнение към текста, тя предоставя синхронизиран текст и аудио (например, за да може човек, страдащ от дислексия, да чете и чува текста едновременно);**
2. **Гарантира се, че цифровите файлове на електронната книга не възпрепятстват правилното функциониране на помощните технологии (напр. като дават възможност за синхронизиран текст и аудио или за обновяем брайлов запис;**
3. **Гарантира се достъп до съдържанието, разглеждането на съдържанието и оформлението на файла, включително динамичното оформление, предоставянето на структура, гъвкавост и избор при представянето на съдържанието (например, за да може слеп човек да получи достъп до указателя на съдържанието или да сменя главите);**
4. **Осигурява се лесното намиране на файловете чрез предоставянето на информация посредством метаданни относно характеристиките им по отношение на достъпността (например като се осигури наличието в електронния файл на информация за техните характеристики по отношение на достъпността, така че лицата с увреждания да могат да бъдат информирани);**
5. **Гарантира се, че мерките за управление на цифровите права не възпрепятстват характеристиките по отношение на достъпността (например като се гарантира, че няма техническа пречка за предоставянето на текста посредством звук, така че слепите ползватели да могат да възприемат съдържанието на книгата).**

iv) **Електронна търговия:**

1. **Предоставя се информация относно достъпността на продуктите и услугите, които са в продажба, когато тази информация се предоставя от отговорния стопански субект (например, за да се гарантира, че няма да бъде заличена наличната информация за характеристиките по отношение на достъпността);**
2. **Гарантира се достъпността на функционалността с цел идентификация, сигурност и плащане, когато се доставя като част от услугата (вместо продукт), като се направи достъпна за сетивата, функционално пригодна, разбираема и надеждна (например като потребителският интерфейс на услугата за плащане стане достъпен чрез звук, така че слепите хора да могат да извършват самостоятелно покупки онлайн);**
3. **Предоставят се методи за идентификация, електронни подписи и платежни услуги, които са достъпни за сетивата, функционално пригодни, разбираеми и надеждни (например като процедурата по идентификация върху екрана се изчита от екранни четци, така че слепите хора да могат да я прилагат).**

v) **Банкови услуги:**

1. **Предоставят се методи за идентификация, електронни подписи и платежни услуги, които са достъпни за сетивата, функционално пригодни, разбираеми и надеждни (например като процедурата по идентификация върху екрана се изчита от екранни четци, така че слепите хора да могат да я прилагат).**

РАЗДЕЛ V: СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДОСТЪПНОСТТА, СВЪРЗАНИ С ПРИЕМАНЕТО НА ПОВИКВАНИЯ КЪМ ЕДИННИЯ ЕВРОПЕЙСКИ НОМЕР ЗА СПЕШНИ ПОВИКВАНИЯ 112:

[...]

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА СЪОТВЕТСТВИЕТО – ПРОДУКТИ

1. Вътрешен производствен контрол

[...] Вътрешен производствен контрол е процедурата за оценяване на съответствието, чрез която производителят изпълнява задълженията си по точки 2, 3 и 4 и гарантира и декларира на своя отговорност, че съответните продукти [...] отговарят на съответните изисквания на настоящата директива.

2. Техническа документация

Техническата документация се изготвя от производителя. Документацията позволява да се оцени съответствието на продукта със съответните изисквания за достъпност, посочени в член 3, и — в случай че производителят е използвал изключението, предвидено в член 12 — доказва, че съответните изисквания за достъпност биха довели до основно изменение или до прекомерна тежест. Техническата документация определя само приложимите изисквания и обхваща дотолкова, доколкото е необходимо за нуждите на оценяването, проекта, производството и действието на продукта.

Техническата документация съдържа, когато е приложимо, най-малко следните елементи:

- a) общо описание на продукта;
- б) списък на хармонизираните стандарти и/или други съответни технически спецификации, данните за които са публикувани в *Официален вестник на Европейския съюз*, приложени изцяло или частично, и описания на решенията, приети за изпълнение на съответните изисквания за достъпност, посочени в член 3, когато тези хармонизирани стандарти не са били приложени; при частично приложени хармонизирани стандарти техническата документация посочва частите, които са приложени.

3. **Производство**

Производителят взема всички необходими мерки за това производственият процес и неговото наблюдение да осигурят съответствието на произведените продукти с техническата документация, посочена в точка 2, и с изискванията за достъпност на настоящата директива.

4. **Маркировка за съответствие и декларация за съответствие**

4.1. Производителят нанася маркировката „CE“, посочена в настоящата директива, върху всеки отделен продукт, който отговаря на приложимите изисквания на настоящата директива.

4.2. Производителят изготвя писмена декларация за съответствие на образец от продукта. В декларацията за съответствие се посочва продуктът, за който е изготвена.

Копие от декларацията за съответствие се предоставя на съответните органи при поискване.

5. **Упълномощен представител**

Задълженията на **производителя** по точка 4 могат да бъдат изпълнявани от негов упълномощен представител, от негово име и на негова отговорност, при условие че са посочени в пълномощието.

**ИНФОРМАЦИЯ ЗА УСЛУГИТЕ, ОТГОВАРЯЩИ НА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА
ДОСТЪПНОСТ**

1. Доставчикът на услугата включва информацията, чрез която се прави оценка по какъв начин услугата отговаря на изискванията за достъпност **по член 3**, в общите условия или в друг, еквивалентен документ. Тази информация представя точно приложимите изисквания и обхваща дотолкова, доколкото е необходимо за нуждите на оценяването, проекта и действието на услугата. В допълнение към изискванията за информиране на потребителите съгласно Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁵⁷ в информацията се включват, когато е приложимо, следните елементи:
 - а) общо описание на услугата в достъпни формати;
 - б) описания и обяснения, необходими за разбиране на начина на действие на услугата;
 - в) описание по какъв начин по отношение на услугата са изпълнени съответните изисквания за достъпност, определени в приложение I.

2. За да постигне съответствие с точка 1, доставчикът на услугата може да приложи изцяло или отчасти хармонизирани стандарти и/или други приложими технически спецификации, чиито данни са публикувани в *Официален вестник на Европейския съюз*.

3. Доставчикът на услугата предоставя информация, сочеща, че процесът на предоставяне на услугата и неговото следене гарантират съответствието на услугата с точка 1 и с приложимите изисквания на настоящата директива.

⁵⁷ Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр.64).

ОЦЕНКА НА ПРЕКОМЕРНАТА ТЕЖЕСТ

Референтни показатели за извършване и документиране на оценката:

1. Съотношение между разходите за постигане на съответствие с изискванията за достъпност и общите разходи на стопанските субекти (оперативни и капиталови разходи) при производството, дистрибуцията или вноса на продукта или предлагането на услугата;

Елементи, които да се използват при оценката на нетните разходи за постигане на съответствие с изискванията за достъпност:

- а) критерии, свързани с еднократни организационни разходи, които да се вземат предвид в оценката:
 - разходи, свързани с допълнителни човешки ресурси с експертен опит относно достъпността
 - разходи, свързани с обучение на персонала и придобиване на компетентност относно достъпността
 - разходи за разработване на нов процес с цел включване на достъпността в разработването на продукти или предоставянето на услуги.
 - разходи, свързани с разработването на материали с указания относно достъпността
 - еднократни разходи за усвояване на законодателството относно достъпността
- б) критерии, свързани с текущите разходи за производство и разработване, които да се вземат предвид в оценката:
 - разходи, свързани с проектирането на свързаните с достъпността характеристики на продукта или услугата
 - разходи, направени в хода на производствения процес
 - разходи, свързани с изпитване на продукта или услугата за целите на достъпността
 - разходи, свързани с изготвянето на документация.

2. **Очакваните разходи и ползи за стопанските субекти, включително процеса на производство и инвестициите, спрямо очакваните ползи за хората с увреждания, като се отчитат броят и честотата на използване на конкретния продукт или конкретната услуга.**
3. **Съотношение между нетните разходи за постигане на достъпност и нетната стойност на оборота на стопанския субект.**

Елементи, които да се използват при оценката на нетните разходи за постигане на достъпност:

- a) **критерии, свързани с еднократни организационни разходи, които да се вземат предвид при оценката:**
 - **разходи, свързани с допълнителни човешки ресурси с експертен опит относно достъпността**
 - **разходи, свързани с обучение на персонала и придобиване на компетентност относно достъпността**
 - **разходи за разработване на нов процес с цел включване на достъпността в разработването на продукти или предоставянето на услуги.**
 - **разходи, свързани с разработването на материали с указания относно достъпността**
 - **еднократни разходи за усвояване на законодателството относно достъпността**
- б) **критерии, свързани с текущите разходи за производство и разработване, които да се вземат предвид в оценката:**
 - **разходи, свързани с проектирането на свързаните с достъпността характеристики на продукта или услугата**
 - **разходи, направени в хода на производствения процес**
 - **разходи, свързани с изпитване на продукта или услугата за целите на достъпността**
 - **разходи, свързани с изготвянето на документация.**